

و قارت پیشگی آنها برین ارادہ ہم اتفاق فرمود و رجوع بپادشاہ و شجاع الدولہ اصوب آراشتر و خلوط میرزا شمس الدین نیز اعانت
 این را مکتوبی نمود و میرسلیمان نیابیرغرض خود نیز دلالت بهمین ارادہ سے کر دیمیرزا نجف خان از رفاقت عالی جاہ و صورت
 بزم غم رفتن پیش شجاع الدولہ سر باز زدہ قاصد ترک رفاقت بود بنوز امر سے منع و مقرر شدہ بود کہ عرسہ احمد خان در
 بمنمن و روز و افواج انگلیشہ تا بحجت پور رسیدہ ہر چند این خیر و رونق و حیلہ قریشی مذکور بود اما عالی جاہ را تشویش بی نہایت
 روی دادہ اضطراب عظیمی لاحق حال او شد و درین ضمن عرسہ دیگر از خان مرحوم رسید کہ نوبتے رابرجناح استعجال از راہ دریا
 گنگا انگلیشیان فرستادہ اند کہ در زمینہ رسیدہ سدر راہ عبور لشکر شود و زمینداران محالات خود را اشارہ نمود کہ پس ماندگان لشکر
 و اسباب جاہ لے جاہ لے عقب ماندہ متصرف شوند آنها حسب الامکا لبعمل آوردند گر نسیحگان آنجا ہم بلشکر رسیدہ اخبار مو حشہ
 را منتشر نمودند عاقلے جاہ با اضطراب تمام پاسے از روز بر آمدہ با آنکہ ارادہ مقام داشت بناچار سے کوچ نمودہ والد مرحوم
 از راہ شفقت بندہ را طلب نمود کہ حالیا نزد من آمدہ باید نشست الحال چه محل رفاقت عاقلے جاہ ماندہ و عاقلے جاہ نیابیر
 آشنائی بندہ با انگلیشیان از فقیر نہایت سدر گران و سبب اتقات محض بود فقیر بیاس اخلاص علی ابراہیم خان بہادر و
 میرزا باقر و میرزا عبد اللہ ترک رفاقت تا وصول بامنے غیر لائق دانستہ دست از ہر اسبے لشکر مخدول بر نہ داشت و عالیجا
 وقت شام بقصبہ سہرام رسیدہ صبح از انجا ہم پیشتر رفت در منزل سانوت بہنیا برب دریا چہ درگا دستے در خزانہ کہ ہم تخواہ
 سے یافتند وقت شب غالبان تخواہ را با مستعدیان جواب و سوال تلخ و تند روی دادہ صدا ہا بلند شدہ تعجبت آنها شورے
 در لشکر رسیدہ آشوب عظیمی بر خاست بہرتبہ کہ عالی جاہ مضطرب گشتہ از مسند خود تاسر و دروازہ پابرسنہ آمد و سے گفت کہ بھابیر
 این نحو ناراسبی مہیانیت شاید تک بھراسے نوکران شورش سے بر پا کردہ است چون ایزد تقا سے را در سلا متے لشکر عالی جاہ
 مصلحتہا بود آشوب مذکور فرزند نشست و صبح آن روز یک لک پنجاہ ہزار روپیہ نقد و پنج زنجیر قیل میرزا نجف خان کہ قاصد رفتن
 نزد شجاع الدولہ بنود مرحمت فرمودہ مرخص نمود و خود بر دریا چہ کرم ناسہ منزل کرد درین عرصہ خطوط میرزا شمس الدین مع عہد نامہ
 شجاع الدولہ بہر دستخط او بر قرآن مجید رسید و عاقلے جاہ از کرم ناسہ کوچیدہ در ملک راجہ بلونڈ کہ قلم و شجاع الدولہ بود بس
 دریاسے گنگا ورود نمود

ذکر عبور نمودن عاقلے جاہ از دریائے گنگ و مقامات دران مکان فرستادن
 میرسلیمان خان مان رانزد شجاع الدولہ سست پیمان

عاقلے جاہ از خوف تعاقب جماعۃ انگلیشیہ آسودہ متصل بہنیارس ایفاصلہ شش ہفت کردہ از بلدہ مذکورہ منزل گریہ
 و بندہ از بدوستان رحمت گرفتہ در نیارس رسید و بشرف تقبیل قدم حضرت شیخ محمد علی خیرین اسکندہ افترنی اسط
 علیین مشرف گشتہ در خانہ خال سرا سہر افضل خود سید عبد العلی خان بہادر نزول نمود مرحوم مذکور دران ایام با کمال عت
 دران بلدہ خانہ و مقام دشت فقیر در انخانہ بودہ و از پنج اسفار آسودہ بعد چند روز کہ لشکر عاقلے جاہ در قنای بنا
 رسید آمد و رفت نزد دوستان سے نمود و گاہ گاہ عاقلے جاہ را ہم سے دید روز سے در جلد و سے این رفاقت بان
 گفت کہ صاحب پور و برادران شاد و رانجا با انگلیشیان تملط و مخلوط اند شاہرا تصدع ہر اسبے من سے کشیدہ بر و با آنها
 اتفاق و روزی فقیر بیدل گشتہ جواب داد کہ بندہ در رفاقت شاہخانیمت نکردہ با انگلیشیان وفاق پوشیدہ و پنهان و برآمد

مراسلات و جاسوسی سے گذشتہ ام و پیشہ من نیست والا این ہمہ مردم کیسے اطلاع تھا از راہ برگشتہ بان طرف پیوستہ نندہ
برہم ماسلع بنو و بازام و بیے حرج در اقطانج پد خود رفتن سے تو انتم سجاہت و اخلاص نگذاشت کہ چنین حرکات زشت
را اختیار کنم دیگر آمد و رفت نزد او کم کردہ اکثر در خدمت شیخ مبرور مذکور و بعض اوقات ب صحبت علی ابراہیم خان و دیگر و تاجک

ذکر شہرت خیانت نمودن میرسلیمان با عا جاہ و ذریدین بعض کیسہ ہامی ابراہم در راہ و بر از سونخ دیگر

بر اکثر تقو و جو ابراہر گران بہا کہ کیسہ ہاسے کہ پاس سفید پر از انا بود و ہمراہ سوار یہا سے زمانہ بر محفہ ہا و میانہ بہانہ مستورات
سے بردند میرسلیمان خان مان ہنگام بردن بر ہتہاس مع بیگم عالی جاہ و آوردن از اسجاختار و محرم بود ہتہار دارد کہ ہنگام
آوردن اسباب از قلعہ رتہاس خیانت عظیم نمودہ جو ابراہنہ پیش قیمت کہ بلوک سے ار نید و ذرید و عا لے جاہ را
در ان زمان فرصت ملاحظہ محاسبہ آن بنو و معہذ اجمال مواخذہ ہم بانو گران خصوص مثل میرسلیمان نہشت و میر مذکور
در ان اوقات لباس درویشی در بر کردہ و بر و سے عالی جاہ اکثر و ستالی در دست در کمال فسوس گریان می ہستاد
و سے گفت چگونہ و کبدا م چشمہ شہار با بن حال تو انم دیدتا آنکہ بسفارت ہمراہ کسے کہ از طرف شجاع الدولہ باستالت عا جاہ
آمدہ بود نزد شجاع الدولہ رفت میگویند در اسجاہار ابراہمینی بہادر و علی بیگ خان و میرزا بجلو کہ در ایام طفلی وزیر مذکور تالیق
او بود و دیگر حملہ و ارکان آن دولت غیر سالار جنگ کہ بوساطت میرزا شمس الدین مرہبے عا لے جاہ و واسطہ جوابت سواش
بود در ساخت و ہر یکے را از مال خیانت تو اسنے لایق نمودہ بعضے از جو ابراہر لے بہا با نہاد او و وسیلہ حمایت بر او و حکم ہتہا
نزد عا لے جاہ بانو شتہاسے استتالت و تسلیہ ہاسے بی نہایت برگشت و قبل از عود او میرزا شمس الدین نیز بار قائم
وزیر و پادشاہ کہ متضمن نہایت دلجوئی و عواہلت با کمال مہربانی و الطاف بود رسیدہ سرمایہ المہینان خاطر پریشان
عا لے جاہ گشتہ اورا متصد نصفت بطرف لشکر وزیر گردانید و میرزا بخت خان از کرم ناسہ راہ بوندیل کھند گرفتہ بلک
بوندیلہ رفت را جہ انجا مقدم اورا معتم شمر دہ در اغرا ز و احترام او گوشید و برفاقت خود برگزید عا لے جاہ بعد عود
میرسلیمان در مجموعی از انتظام احوال خود و گامہ اشتن مردمیکہ منظور و در کار بود و او کتنخواہ بر طرفیان روانہ لشکر وزیر
و پادشاہ گردید نیدہ بنا بر عدم اسباب و بے التفاسے عا لے جاہ رفاقت خود درین سفر بے فائدہ تصبیح اوقات
دیدہ توقف در بنا رس صلح دانست چہ بنا بر ناخوشے مرزج میرجعفر خان از رفقاسے عا لے جاہ و بودنش بر کرم ناسہ گمانا
کہ مردم با عانت وزیر در امور عا لے جاہ داشتند معاودت درین زود سے و و ر از خرم و مال اندیشے سے نمود و صحبت نہشت
شیخ مبرور نیز از معتنات و نعیاسے غیر مترقبہ آئی بود شکر عواہلت و اشفاق آن زبده النفس و آفاق کہ درین تنہائی و غربت سنبول
احوال فقیر داشت زبان و بیان رایا را می نتمہ ہزار یک آن نیست دلجویی و استمالہ آن بزرگ را نمیدانم چگونہ بزرگارم کہ قلم در تحریر
آن لصبہ ہزار عجز و تقصیر اعتراف سے نماید چون درین جزو زمان دورہ لی و مبانیست قلب و لسان از جملہ شیم متعارفہ خلق عموماً
گردیدہ و در زوہ سردران و رؤسا خصوصاً نہایت رواج دارد و وزیر و پادشاہ ہم با عا لے جاہ مواعدکا ذبہ اعانت و ایداد
سے نمودند ہم با انگلیشیان و میرجعفر خان جواب و سوال آشتی و معاملہ سے فرمودند چنانچہ را و شتاب را کہ ذکر او تقریباً
مختلفہ در اوراق ماضیہ گذشتہ و اولجہ بر آمدن از عظیم آباد کو کر شجاع الدولہ گردیدہ برفاقت را جہمینی بہادر نائب صوبہ لو
تا فرمان دولت عالی جاہ سبر بردہ درین وقت نیز از جملہ رفقاسے مینی بہادر مذکور بود و مینی بہادر بنابر رجوع میرزا شمس الدین

وکیلان عالی جاه بسیار جنگ و عدم تخلیت او درین کار و شعوریکه در فهم مال امور داشت بر همین اصول مطالبه جرمه عالی جاه
 و سرخ میماند و معاطله بمیر حفرخان و فرقه انگلیشیان بود بر کپی تمام انفصال معاملات منع خلعت عنایات و مهربانی فرستاده بازار
 اخذ و جویاب و سوال حصول مقاصد خود از سرد و جانب گرم داشتند میر حفرخان بواسطت راوشتاب براسے مبلغ یکترار روپیہ
 فرستاده عبدالعلی خان خالو سے نبدہ را لیبیب آنکہ عالی جاه با او بدوار عظیم آباد بنا بر فاقه رام ندر این چنانچه گذشت آن کجوم
 را بد کرده بود طلبید و مورد مهربانی گردانید و همدران آوان و والد نبدہ مع برادران فقیر در شکر میر حفرخان بفرودت آمدہ ملاقات
 کرد تا چون عا کے جاہ با والد الطافی نودہ بود میر حفرخان چند ان از دل از ایشان راستے نبود * * * * *

تکریم سیدن عالی چاہ متصل بلشکر شجاع الدولہ و ملاقات اینہا با ہمدگیر آمدن وزیر پادشاہ
 بر سر جماعہ انگلیشیہ بد لالت و اعانت عا کے جاہ در کمال کزوف * * *

چون پادشاہ و وزیر الممالک شجاع الدولہ بہادر بطرف الہ آباد بنا بر بندوبست تبدیل کنند بود عا کے جاہ ہم حسب اطلب بہمان طرف
 را ہی گشت بعد و در وقت معسکر وزیر کہ فاصلہ بین العسکرین سہ کردہ بود شجاع الدولہ باستقبال عالی جاہ در کمال شان و شوکت
 فوج خود را آراستہ بادہ و دوازده ہزار سوار بجمع عا کے جاہ آمد عا کے جاہ کہ از آمدن او آگہی داشت پلٹن ہا سے خود را آراستہ
 از سرد و اوزہ سراپردہ ہا سے خیام تا فاصلہ بعد کراغلب خمس یک میل خواہ بود و در ویہ استادہ کرد و حیثیہ مادر کمال نسبت
 وزینت بر پا نمود و سران سپاہ در قبا کے عمدہ را نیز مامور بہ تنظیم لباس نمودہ احضار فرمود چون وزیر رسید تا طرف
 اندرون دروازہ استقبال نمود از طرفین سلام لہذا بلہ سند و ستان لہل آوردہ با ہم معانقہ نمودند و باتفاق آمدہ ہر دو بر یک
 مسند نشستند وزیر کلمات اخلاص و اتحاد و تسلی زیادہ از حد تقریر کردہ بلازمت پادشاہ ہمراہ خود دعوت نمود عالی جاہ بیت
 و یک خوان لمبوس خاص مختلف القماش و خوانہا سے جو اہر و اہر و اخیال کویہ شکوہ پیشکش نمودہ باتفاق وزیر بلازمت پادشاہ
 رفت وزیر الممالک اصفاہ عا کے جاہ را بر فیل خود گرفتہ ہر دو بر یک مرکوب روانہ سندہ سلطانے شدند بعد حصول ملازمت وزیر
 بلشکر خود رفت و عا کے جاہ بمسکر خویش برگشت روز دوم عا کے جاہ بخانہ وزیر براسے باز دید روانہ گردید و نیز منلیہ ملازم
 را فرمودہ بود کہ لباس ملون سقر لائے پوشیدہ و نبد و قہار دست گرفتہ دستہ از سرد و اوزہ تا فاصلہ کہ گنجائے داشت
 بالیتہ حسب المکر لہل آوردہ حاضر بودند و دیگر اعیان لشکر و ارکان دولت نیز کہ خدمت بستہ در جاسی و مقام لائق خود اجتماع
 و از دوام نمودند و عا کے جاہ با کویہ چشمت و ابہت رسیدہ چون داخل سراپردہ وزیر گردید شجاع الدولہ اصفاہ تا سفر فرشتہ استقبال
 نمودہ دست عا کے جاہ گرفتہ ہمراہ خود بر سرد بر خود نشاندہ نہایت دلجوئی و ہشتاق را کار فرما گشتہ تسلی بسیار و باداد
 و اعانت و بیشتر ادو صوجات بنگالہ و عظیم آباد از دست انگلیشیہ امیدوار نمود بعد چند روز عالی جاہ بصحابت علی ابراہیم خان
 بہادر یکدست زیور بسیار گران بہا کہ بلکوک سے از زید مع رتہ میل کہ نہایت بہ تکلف با پوشش زرد و زسے بود براسے ہو سیکم
 زن شجاع الدولہ ہم بعضیہ ایا و سخت گران بہا براسے مادر شجاع الدولہ زن صغیر جنگ فرستادہ آنہا را خوشنود و مادر
 شجاع الدولہ را مادر خود نمود چون شجاع الدولہ را انفصال معاطلہ بانبدلیہ ہا و گرفتن مالگزار سے بعضیہ پرگنات الہ آباد از منظر
 بود و راجہ بنی بہادر را پیشتر فرستادہ بتوقع حصول مامل سگنڈ را نید و بندلیہ ہا القیاد نکروہ سرطاحت فروسے آورند و حال
 درنگ بسیار دران جوامے رفت عا کے جاہ با وزیر پیغام تمضت بطرف ممالک شہرقی نمودہ استحال دوران داشت و رنگ

و فرستادون با انگلیشیان مصلحت نمی انگاشت وزیر الممالک عذر انفصال یافتن معامله مذکور در میان آورد عالی جاه گفت که اگر
 انتظاری همین کار است مخلص با اینهمه فوج و اسباب مصلحت شسته چه میکند مرا ما نور فرمایند تا کار سر کار سهولت و محبت انصراف داده
 برگردد و وزیر قبول نموده مرخص ساخت عاقلی جاه عبور چنان کرده در خل ملک تبدیل کند گردید چون توپها سے تیار یار این فرنگ
 و افواج مرتب و مؤدب با و اب آنها همراه داشت از بی بی ببادر پیشتر رفته قلعه محترسے از آنها مفتوح ساخت و متصل قلعه عمده
 اور رسید چون میرزا نجف خان صنون احسان او آن طرف بود و سید علی نسق فوج عاقلی جاه بر خلاف رویه افواج متعارف نبودند
 منتظم دیده و اسباب قلعه گیر سے را هم بود و در یافته اندک سر حساب و راضی باد اسے زرو اجبی گردید و بواسطت میرزا نجف خان
 معامله انفصال یافته از وصول زمین المیمان میر آمد عالی جاه شاد کام و مقصود المرام معاودت نموده با وزیر ملحق و بلشکر او ملحق
 شد و غیرت تسخیر ممالک شرقیه تقسیم یافته تہہ سفر مذکور پیش نهاد خاطر نگار دید او اسط ماہ مبارک رمضان سنہ یکترار و یک سدو
 ہشتاد و ہفت ہجری سے بود کہ وزیر و پادشاہ مع عالی جاه در بنارس رسد نمود و بلدہ مذکور را مسکرا ساختند و شہینا بندہ را در بنارس
 پنج ماہ گذشتہ بود کہ ورود این عساکر و ملاقات بادوستان مسر آمد چہ عاقلی جاه در آخر بیج الثانی یا اوائل جمادی الاول سے
 شکست خورده مسجد و بنارس رسید و او اسط یا او اخر ماہ مبارک بود کہ بالفاق وزیر و پادشاہ باز در بنارس با امید انتزاع
 بنگالہ و عظیم آباد و دیگر دیو یازده لک روپیہ در ماہ وزیر الممالک مقرر کردہ معین ساخت کہ ہر گاہ بارادہ اعانت او داشتہ
 سو بیجاہ شرقیہ عبور کنند نمودہ داخل حد و صوبہ عظیم آباد شوند از ابتدا سے روز بروز دوران حد و در ماہ مذکورہ ماہ ماہ

سے رسائیہ باشد

ذکر حدوشت فتنه سنازعت و فوج انگلیشی بر خاتم آمدن بعض افواج از ان شکر در راقم کرم و ملازم شدہ انہا در شجاع لہرہ

موشیر مک فرانسس مع جماعہ از اقوام خود در رفاقت انگلیشیہ بودہ و میر حفر خان در خبگ عالی جاہ و مددہ انفا سے با فوج نمودہ
 زمانے کہ بر کم ناسہ بعد الفطاح تعاقب عاقلی جاہ مقامات داشت ایفا سے وعدہ نمودہ زرمو خود رسائیہ یک مذکورہ پنج
 اورا کہ تو مش بودہ اند بر زرد کور سنازعت با انگلیشیہ روسے دادہ منجر با فتراق گردید موشیر مک با یک فمد و چند کس مع قوم
 خود مع بند و قما سے چٹاقتے و شاید یک ضرب توپ ہم یا بدون توپ از کم ناسہ بر خاستہ قبل از ورود شجاع الدولہ بنبارک
 و بعد رفتن عاقلی جاہ بلشکر وزیر ملک راجہ بلوئہ سنگہ زمیندار بنارس آمد و افواج انگلیشیہ چند میل راہ تعاقب آنها نمودہ بنا
 اعتیاد و مظنہ اشتعال نائرہ فساد با وزیر و حدود او اہتمام مواخذہ و مجادلہ با یک مذکورہ نگرہ ہر گشتند آخر الامر جماعہ مذکورہ
 مع سردار مرقوم ملازم شجاع الدولہ گشتند روسا سے لشکر بر سر و کہ عبارت از پادشاہ و وزیر و عاقلی جاہ با ہشند نہایت
 شجاع مرقوم حاضر سے شدند و این ہر سرور نیز ادراک خدمتش مکرر نمودند از فوج اسے کلام خباب مرقوم مع قوم حمانعتے از حرب
 انگلیشیان نظر بعد م انتظام افواج و فغان مہاراداب حرب در پاہ ستقاد سے شد و فقیران نیز مانع مراقتت بالشرکہ مذکور بود
 و سے فرمود کہ ازین جماعہ تشیت امر سے متصور نہت را سب سے ہمودہ غمخیزب معاودت خواہند نمود و بندہ را آرزو سے
 رسول با ما کن لاکوفہ دامہ قاسے میجو رنگہ پاشت کہ اطاعت امر لازم الاتباع آن مرقوم نمودہ از زمین خدمتش منسحب
 بانہ ہر عالی پل پستی بردیا سے گنگا بست عساکر ہجرا موانع عبور نمود بعد اندک توقف در حرکت آمد و راجہ بلوئہ سنگہ زمیندار

نیز سی که هر چهار روز زمره خود بخوار و نهایت مال دار بود و میراثی که مردم اندوخته او را از کور و پراستماع می دادند و هرگز تا زمان کور
 سبزه و شجاع الدوله و پیشکش بیچ و به حاضر نمی شد درین سفر با عتاد احوال نمی بهادر بوساطت سید نور الحسن خان بگراست
 که بنز اول محامله او بود و زمان جمع سرداران لشکر خصوص غنایت خان لبر حافظ رحمت و بهینیل در اجیدینی بهادر و جاه زاده بخت
 کورنش وزیر استعدایافت و بر فاققت او بیست گن ستمه همراه نائب مذکور شامل لشکر گشتت دوسه هزار سوار و چند هزار پیاده
 معتمد همراه داشت و اینو مردم درین عساکر بر تبه بود که احصایا سے آلا از متعذرات است تا جایکه نظر با کار می کرد فوج مردم
 بود که موج می زد لیکن از بی خبری سردار و عدم ضبط و ربط در عین لشکر سبده گراست که گفتند و اما یکدیگر سے برزند و کسی
 بحال کسی نمی پرداخت بهنگام کوچ در راه رفتن از جمله پس ماندگان و مردم اطراف و جوانی سبده گراست که اندک از ازدحام دور
 سے افتاد و شکار نا بکاران بود مثل اقطاع الطریق عارت سے کرده اند بلکه از جان سبده گشتند اما کثرت نبود گویا سواد عظیمی است
 از جانی بجای حرکت می کند و هر چه در دار السلطنت شاه جهان آباد که جنیم و چیلغ سند و ستان بود مردم را میراث
 در ان لشکر هم میسر بود بعضی از سبده گراست و وزیر را نهادند و بواسطه و سبده گراست و سبده گراست که جنگیدن با انگلیشیان
 لعیابطه متعارف این دیار مقرون بصلاح نیست چه سبده گراست اینها صغوف آراسته درست بالیستند گویا سبده گراست اسکندر راند اگر سبده گراست
 کس خوانند بود پنجاه هزار کس اینجا بر روسه اینها نمی توانند آمد مناسب آنکه چون از دست قی مشوق چپا دست معمول جناب علی
 است و ملازمان رکاب هم در خدمت بوده مارت این عمل نموده اند چونان خوش اسپه معتمد سرداران دلاور جان نشان
 چیده سبده گراست خود با بیگزید و مخدرات را با بار و بنه در سبده گراست جا پاکه سرحد ملک سرکار است مع دیگر افواج گداشته بی آنکه نام
 جناب ماسه شرت یا بد جریده بر انگلیشیه که حال تنزل گشته قاصد نمودند از کبسر بر خاسته میروند باید تاخت و اول
 صبح قبل از آنکه مستعد گردیده راه سبده گراست شوند بر نشان باید ریخت اگر جمعیت آنها پاشیده انتظام شان بر هم خورد کار با انجام
 رسیده و فتح و طغر نصیب اولیایا سے دولت گردیده است و الا سبده گراست بدست آید او را از تیغ باید گذرانید و اسباب پس مانده را اگر
 باید کشید و توبه را به سبده گراست یافت شود و بردنش متعذر باشد ناقصش باید کرد و تمام روز در سبده گراست آنها بوده شب از صد سبده گراست
 دور تر منزل باید گزید و بهین صورت تا حصار عظیم آباد دست از میان باید برداشت در راه و مدت قطع طریق اگر کار شان تمام
 شد نمودا المطلوب و الا متعرض قلعه نگشته و در سبده گراست معسکر فرموده بعضی از افواج را به تبعیت سردار شجاع هوشیار از طرف
 سارن یا مقابل کده عبور گنگا فرموده و عمال سبده گراست با جمعیت لائق بحال آن کار تجویز نموده خلعت و سند و در خدمت
 باید نمود و حکم باید کرد که در دوجو کے و حسن سلوک کوشیده احد سے از رعایایا نر خاوند و بنده بست بحال مذکور در کمال
 که موجب تالیف زمیندار و رعایایا باشد نموده در تحصیل آن سے نمایند و مردم را از خود متوحش ننموده در تمام قلمرونگاه عظیم آباد
 که پر دور نباشد عمل دخل نمایند و یک فوج طرف عظیم آباد گداشته بحال بستور مذکور این طرف هم مامور شوند هر دو طرف
 دریا هر دو فوج درنگ و تاز بوده سبده گراستی که از مشرق قاصد عظیم آباد گردد در هر طرف که ملاحان میکشیده باشند فوج همان طرف
 ملاحان راز و کشتی و ابل و اسبابش را قتل عارت نمایند و گذارند که حسن فکده و غیره بیچ چیز سے دخل حصار عظیم آباد توانند شده
 درین صورت در اضطراب و اضطرار شان افزوده آنها را غیر از فرار بگنجه و خاکس گداشته حصار عظیم آباد چاره نخواهد
 الحبتان این نتیجه مناسب باشد لعل خواند آمد وزیر گشته تقدیر آچین سبده گراست صواب که فی الواقع از احسن سبده گراست بود و بدین گشت
 و هر که در مانده جنگ سلاسه و سخن سے گفت اتفاقا سے بان نکرده چون جنگ ابد اسله دیده خود را از جمله متقد اشش

سے شہر و جواب سینا کو جنگ را برائے وسیلہ میں باید گذشت چون جماعہ انگلیشیہ و افواج شان بسیار کم و خرج سفر بسیار تھا
 عالی جاہ کشیدہ نہایت خستہ حال بودہ بند و سطوت افواج شجاع الدولہ و شجاعت و جراتہا سے او شہرہ داشت جنگ بعد رسیدن
 مناسب حال خود ندیدہ محسن بحسن عظیم آباد اصلاح دانستہ میر محمد جعفر خان از کبیر در نہایت اضطرار برخواستہ راہ عظیم آباد رفتہ
 و شجاع الدولہ مع بادشاہ و عاقلے جاہ کجبال جوش و خروش و دخل جد و عظیم آباد کو دیدہ منزل بمنزل براہ سے بریدہ و غار گران
 فوج پنج پیشکش کردہ از چار سو سے لشکرش اثر آبا د سے نکلے اسفندہ عموم خلق خدا را بنوع اینہ او اضرار رسانیدند کہ چارگان
 چنانچہ از ورود وزیر و بادشاہ شادمان بودند بجان آمدہ از تہ دل دعا گو سے انگلیشیان شدند چہ از میان این قسم ظلم عمل نہایدہ
 ضرر سے و آزار سے بچ کس کسی رسید چون ورود لشکر زکر این بر لب دریا سوہن گردید بندہ کہ از بدست آندو سے غلامات
 والد خود دہشت احوال لشکر یان و میبل کے ایشان فراموش کردہ بر چو پالہ خورد کہ در بند سوار سے معروف ہے است سوار شدہ
 با و دسہ حد متنگار و گا و بار بردار در انجسین آباد کہ دار الملک محال التماست گردید چون از دریا گذشت محمود خان رفیق
 خود را مع دوسہ کس دیگر با بار بردارند کو رگذاشتہ خود بیشتر رفت در موضع شیخ پورہ کہ سکنا سے آنجا از خوف غارت لشکر یان
 وزیر و بادشاہ گرختہ وہ را خالی گذاشتہ بودند سیدہ از دعائے و کثرت دید و شیخ اسپان شنیدہ متعجب گردید کہ اینجا اسپا
 از کجا آمد مردم چگونه ماندہ اند آن وقت یاد آمد کہ قطاع الطریقان لشکر نہ نخواستہ کہ برگردم بیشتر رفتم دوسہ کردہ راہ سے
 شدہ بود کہ غبار عظیمی در در میان آن سنانا سے رخشان نہ نظر آمد جیران شدم و بعد اندک زمانے دیدم کہ ہزاران ہونے
 و قریب بہ دوسہ صد سواران بغل و افغان در اسے ملازم وزیرند کہ در سے آن سے آئند فقیر دران صحرا بر جان خود در رفتی
 کہ بر چو پالہ دیگر ہمراہ دہستم تر رسیدم و گا و بار بردار را نیز از حملہ غلام آہنا شمر دہ خواستم کہ ہنوز دور اند شاید مارا ندیدہ باشند
 اگر کنار دریا پائین رفتہ و در یک سوہن کنارہ ہش گرفتہ تا حد ملک خود باید رفت بکہاران گفتہ کہاران قدیم بودہ اند سردارانہا
 نہ پسندیدہ گفت چنانچہ ما آہنارا دیدیم آہنا ہم مارا دیدہ اند و این حرکت را حمل بر خوف مانودہ بر غارت دلیر تر خواہند شد
 حال در میان اینہا کجبال دلاور سے باید رفت فقیر ہمید کہ راست سے گوید صلاح اورا پسندیدہ اطاعت نمود ہمیت
 گاہ باشد کہ کوہ کے نادان و غیاط پر حدت زند تیر سے چون متعل بہم گر شدیم یکے ازانہا کہ منغل بود اسپ را از صفت
 بر آوردہ و فقیلہ روشن سیدوق را بجالیس گذاشتہ بطرف من را ند و گفت کیستی و کجا میرو سے بندہ ہم دلیرانہ جواب
 داد کہ ترا چہ کار است وزیر الممالک مرا بر آ آوردن سید ہمیت علی خان بہادر اسد جنگ کہ مرد عمدہ و صاحب جاگیر در دہن
 قلعہ رہتاس سے باشند فرستادہ اسجان سے روم گفت این دیگر کیت گفت رفیق من است و بار بردار من عقب سے آید این
 گفت براہ افتادم او جواب شنیدہ و دلیر سے مرادیدہ گفتن مرا راست دانست و از ارادہ خود گذشتہ برگشت و تعرض با من و
 رفیق و اسباب من کئے نکرد بعد ازان نصبت میل دیگر چون رفتم دستہ دیگر یہی صورت بر خورد آہنا فقط ہتفاس سے نمودہ
 جواب از خدمتگاران شنیدہ راہ خود گرفتند پس ازان دستہ دیگر دستہ بر خوردہ چیز سے نہ پر رسید جو ابے ہم نشیند اما از
 چار سو دور آتش از دہات بہ جتہ بلند نمایان بود بعد ازان پنج میل رامے کردہ بموضع مہوان رسیدم وہ را خالی از مردم
 و یک دو ساہ و اسپان بر کنار و دند کور استا وہ دیدم از ور پر رسیدم کہ بیشتر ہم غارت گران رفتہ اند گفت تا با نیجا رسیدہ
 و دہات را سوختہ و غارت کردہ ہواستہ و ہر چہ بہت شان آمد بردہ اند گفت خبر دہات دیگر با پر رسانید فرد از نیجا بیشتر
 خواہند و دیدہ ہواستہ در انجا آمدید بیشتر رفتم و جبین آباد رسیدہ دور روز وقت کردم و والدہ و دیگران را دیدم مع بر والد خود

سید علی خان بلشکر معاودت نمودم لشکر تا آن زمان از محب علی پور گذرشته بود راه از خوف دزدان مشقتی بریده آمد که گفته شد
 در جا انگلیشیان میر محمد جعفر خان بشهر رسیده باز فوج خود را جریده گردانیده بارادگراحتمت چند گروه از ارباب شتر آندند و در
 تاب تحمل مندمات افواج شجاع الدوله نیافته روسی خود از مقابل بر تافتند و از فوج وراثیان که در ناز کرسی اطراف خود
 می دیدند خود را می نمودند بشهر عظیم آباد رسیده و بعضی توپها را بر بروج حصار گذاشته خود بطرف سچا پها رسی بر بند آب
 جلد که اکثر اطراف شهر را در نرسات محیطی که باشد منزل گزیده بطور مورچال قائم کردند و توپهای را هم بر بلندای معروف سچا پها
 برده بستند و میر محمد جعفر خان را مع سندیان هم همیشه برسدند کورا اطراف جنوبی شهر جاسی دادند و چند کپنی تلنگه خود را در
 محالفتش گذاشته گویا میر محمد جعفر خان پشت سر انگلیشیان متصل با ایشان بود شجاع الدوله از سید آباد بنا بر امرات افراط آب
 براسی لشکر کناره در پاسهین گرفته و راه راست عظیم آباد را گذاشته بطرف قصبه نمینیرسل خود در زمین بند هم بلشکر با حق گشته
 احباب کامیاب گردید آخر ضرورت از اینجا کوچ نموده باز بطرف بهلوار سی چار کرد و سی عظیم آباد منزل گزید اگر چه درین
 منزل چاهها بسیار بود اما باز هم قلعی در آب بودید اچاهها سی دیگر خورند و غایب یک روز در اینجا ماند و صبح روز دوم باراد
 خبک وزیر مع ناسی جاه و کل سپاه سوار گردید *

ذکر خبکدین شجاع الدوله با انگلیشیان و در یافتن احوال خبکیشان و مهال نمودن و خبک چند روز بعد از آن
 برگشتن بطرف بکسر و چاونی نمودن در اینجا بودن بے خبر و بدست آمد نمودن با ناسی جاه بی بال و پر

شجاع الدوله با جمیع افواج خود که بحساب سور و ملخ بوده اند سوار گشته از شاریع عام که تالاب میثی پور و لمانی پور و مقبره پور
 ناسی جاه برسد آن راه واقع است پیش رفت و منی بهادر مع راجه بلوند سنگه بطرف دست راست وزیر بانند کفصله
 جاسی گرفت و غایت خان سپه حافظ رحمت رو هیله ملک دار سیلی بحیت و بری و غیره باد و سه هزار رو هیله و گنشین
 پنج شش هزار مانگه در قول وزیر بوده اند و ناسی جاه با پنج پلشن که بکر کردگه سمرو با توپها سی وضع انگلیشی و بند و قها
 چقائے آراسته و تیار بود و البته پنج شش هزار سوار نیز همراه داشت بطرف دست راست منی بهادر اما بقاصله بسیار
 بعید که تخمینا یک نیم کرده و مقابل سچا پها رسی و مورچال میر محمد جعفر خان واقع بود از پله گوله روس توپ دور تر رفته است و فقیر
 که سفته توکر سی با کسی نداشت بر اسی سوار بنا برد و سیتها سی علی ابراهیم خان بهادر و میرزا باقر و میرزا عبدالقادر همراهِ ایشان
 در فوج ناسی جاه بود اما هر جاسی خواست رفته تماشای نمود تا آنکه شجاع الدوله در پناه عمارات آباد سی خارج شهر است
 آهسته آهسته متصل میدان علی باغ زار حسین خان مرحوم نمایان و خبک توپ و بان شروع گشت و وزیر مع فوج خود جاسی
 نموده قدم مقدم پیشتر سی آند و از طرف انگلیشی ستواتر گوله با سی توپ بود و دو گوله یک توپ کلان بطرف سمرو که البته بعد خمس
 کرده پیشتر از ناسی جاه صفوت خود آراسته استاده بود در فوجش میر سید و تلنگه ناسی همراهِ پیش مجروح میشدند و گاسی
 گوله توپ از سر فوج آنگذشته در میدان مابین او و ناسی جاه می افتاد دختر سوار شجاع الدوله پیغام بر ک ناسی جاه آورد که
 من یا دشمنان شما مقابل گشته گرم ستیز و آوینم شما در اینجا استاده چه می کنید از آن طرف ناسی جاه مثل من مقابل انگلیشیان
 آمده یورش نماید اگر نمی توانید سمرو را مع توپها و تلنگه ناسی پلشن تعیین من نماید تا پیش روی من او توپ انداز سی بر اعدا
 نماید و از اطراف سواران بر آنها یورش نماید ناسی جاه در جواب سخنان بی فروغ گفته فرستاد و از ناسی جاه خود بخندید و سمرو

مرد وزیر بیک او فرستاد و دو نیم هر از روز گذشته وقت ظهر بود که گسائین مع نانگه با یورش نمود و از طرف انگلیشیان شلک که باره
 اشتهار دارد و لعل آمد و جمیع از ناگهاسی سیه اسب بر خاک پلاک افتاده مغلوب شدند و از لشکر عالی جاه طلحه گردیده نابینا
 او بینی بهادر تماشایستاد و دوستان را آگاه ساخت که بعد شلک اگر باز آواز توپ انگلیشی بگوش آید طلبه انگلیشیان است و
 علامت انزاع گسائین و اگر آواز نیاید انگلیشیان مغلوب بلکه ستلاشته گشته اند انتظار سپیدیم که بعد یک و شلک باز آواز
 توپ استماع افتاد و افواج شجاع الدوله با هم جمع گشت بعد دو سه گشت عساکر خان سپر حافظ زحمت بار و سپیده با همی
 خود دیگر از دلج وزیر پورش آورد و همان قسم آواز شلک بگوش ما رسید انتظار آواز توپ میکشیدیم بعد لحات چند شنیدیم
 و از برج طرف مهدی گنج نیز توپ انداز سالی التواتر شروع افتاد باز فوج شجاع الدوله جمعیت نموده سه ساعت از روز
 باقی خواهد بود که یورش ثالثه لعل آمد و آنچه توانا سالی و تاب تحمل در مردم وزیر بود و صرف نموده تیز سالی در صفوف انگلیشی
 پدید آوردند و بعضی از دهل و طبل و نواها که در جنگ می نوازند در دست مردم وزیر افتاد اما انگلیشی کمال پایداری را کار فرما
 گشته مدافعه معقول نموده شلکهاست متواتر زدن و فوج وزیر تاب نیاورده بجای خود برگشت لیکن بلوچ شنگ و بنی بهادر
 از جاسی خود خنبدند مگر شیخ وین محمد جاعه دار مشهور پسر متبنا سالی شیخ مجاهد سر بلند خانه از لشکر اینها بکار آمد و در میدان جنگ
 از دنیا گذشت و فقیر بچشم خود دید که هوا سالی مشرقی پید گشته روبرو لشکر وزیر وزیرین گرفت اول مغرب بود و از پشت لشکر
 وزیر می وزید همان زمان دیدم که بعد شلک سوم انگلیشیان توپ خود را از جا نیکه بود پیش برده خود هم از مکانیک استاده بودند
 قدس خند پیش آمدند درین عرصه شتر سوار وزیر نزد ما سالی جاه رسیده ملاقاتی برتسابل ایشان و نکردن یورش و فرستادن
 سمر و نمود و گفت که الحال روز با خرسیده وقت جنگ مانده است بهنگاه برگردند فردا تدارک که باید لعل خواهد آمد عالی جاه
 سمر و را که یک پیشتر بود از سعادت اعلام نمود تا مع توپها سالی خود و همراهمان برگردد چون ساعتی از روز باقی ماند عالی جاه
 راه چیمه گاه خود گرفت و شجاع الدوله قبل ازین سبک خود برگشت ما سالی جاه نصیب میل را وقت باشد که شام شد اول شام بود که ظاهر
 کپتانی با دو سه کپتی بر آمد چون معلوم بود که ما سالی جاه این طرف استاده و انگلیشیان را عداوت با او زیاد تر بود بمقام قیام
 ما سالی جاه رسیده شلک که دست قدامان مجهول که عقب مانده بودند بلاخطه این جبارت مضطرب گشته بی اختیار بطور
 فراریان از ان جادر رفتند فقیر خود از پیشتر دور از ما سالی جاه خبر سالی از نداشت درین وقت که شب سیاه و هجوم غوام و سپاه بود
 معلوم شد که ما سالی جاه سالی چکونه پنجم خود رسید و بنده ستاره که در مغرب اول شام طلوع شده بود و موقوفه اشته لعل و لشکر
 راه می برید تا پنجم خود رسید صبح خبر سوار شدن وزیر شهرت گرفت اما نشد بعد دو روز خبر دهل شنیده شد که وزیر را بر سپیده
 و بعضی گفته اند که زخم گوی درین جنگ برداشته شهرت را مناسب ندانست و معالجه نیامد لعل میگرد چون شفایافت
 از آنجا که چیده بر لب دریا سالی پن طرف جنوبی حصار عظیم آباد منزل نمود و هر روز خبر تازه شهرت می یافت گاهی آنکه
 از طرف مورچال میر حفر نمان یورش خواهد شد زمانه اینک از طرف مشرقی شهر خواستند ریخت و وزیر با معبود سوار شده بعضی
 دیرینه خود همیشه بر اطراف شهر مورچال میگردید

محمود شدن وزیر لشکر انگلیشی در عین میدان بی خبر و ناگهان و نجات یافتن از آنجا تا پید خد و نذ و ابراهان

بعد از چند روز انگلیشی مع میر مهدی خان که از لشکر ما سالی جاه بر ما سالی با انگلیشیان لحن شده بود بر آمد ابراهان

حصار خود و لشکر وزیر سے گشتند و چند پیر و تنگه نیز همراه شان بود و وزیر که نهایت جریده مع چند نفر سے در دشت می گشت دو چار شدند
 و از طرفین ناوانسته اراده دست بردو کے در خاطر باراه یافت و با هم طعن و ضرب میخیزد و تیر و تفنگ شمشیر بطور قرار و لعل آمد بنی
 سبب خون اندک اتصالی همه گرامیر آمد میر محمد سے خان وزیر را شناخته لبر دار انگلیشیه که شاید میجو کرنگ بود اطلاع داد
 و او فوج دیگر از شهر عماله طلبیده وزیر را مع همراہ بیان با خود مشغول داشت چون سیاست فوج جدید از دور نمایان گردید
 کسی از همراہ بیان وزیر دیدہ بلشکر خیر ساینده که وزیر محصور انگلیشیان گردید وزیر خود را در مملکه دیدہ بدر رفتن اصلاح شمر و خلعت
 عنان بدانائی نموده آہستہ آہستہ خود را از ان مضائق بیرون کشید اما در لشکر مجبور رسیدن خبر عجب انقلابی روی نمود
 عالمے جاہ مع رفقا سے خود و جمیع رفقا سے وزیر با ہمراہ بیان آلفتر کہ بزود سے حاضر آمدند باستجال سہرچہ تمام تر با عانت
 بیرون رفتہ اورا در راہ دیدند و اتفاق معاودت میسر گشت و آشوب فرو نشست القصدہ ہمین روش یک دور و کم و
 بیش مابے گذشت و موسم برسات قریب رسیدر انجاء الدولہ بران قرار یافت کہ الحال اقامت در نزدیک حصار
 مناسب نیست در کبیر کہ از مضافات صوبہ عظیم آباد برب دریا سے گنگا در محاذات غاز سے پو بحال متعلقہ وزیر کہ تعہد
 راجہ بلوڈ سنگہ زمیندار تبارس است سکونت باید ورزید و چا و نے باید نمود و بعد برسات تدارک شایستہ باید کرد از محاصرہ
 حصار عظیم آباد دست برداشته بطبل معاودت کوفت و از راہ سیر بطرف مکتبہ حضرت فرمود و الدبر آ ملازمت وزیر و پادشاہ
 از محال جاگیر ات خود آمدہ در لشکر بود و فقیر نیز از عالمے جاہ دل گیر گردیدہ رفاقت پادشاہ گزیدہ ہمراہ والد مرحوم سیر سے برد
 تا آنکہ از معبر کولور دریا سے سوہن را پایاب عبور نمودہ لب دریا تا پانزودہ روز معسکر ماند و از انجا کوچ نمودہ فصیحہ آ رہ را کہ
 دار الملک بھوجپور است لشکر کاہ ساختند و الد را از انجا ارادہ معاودت بحال جاگیر خود معصم گشت و فقیر اوضاع و مشر وزیر
 منتقل دیدہ بودن خود در ان مجمع مناسب ندید چون از سابق آشنائی با بعض انگلیشیان خصوص با ڈاکٹر فلرٹن کہ از سفائی عالیجا
 نجاب یافته بدر رفت در نهایت مرتبہ بود و در خجک شجاع الدولہ پیغام و مراسلات او فقیر میر سیدوندہ ہم در جواب بقدر
 مناسبے نگاشت و ڈاکٹر فقیر نوشت کہ پادشاہ را با ما مردم موافق کرده تدبیر سے باید کرد کہ تا با برسند خدمت والد معروضہ
 کہ اگر این صورت میسر آید باعث از یاد اتحاد انگلیشیان و موجب ممنونے ایشان خواهد بود و احوال وزیر معلوم است کہ تا تخم
 و توقع ظفر با انگلیشیان با اینہمہ بخیر سے و عدم اتفاقات باستماع کلمات مشورہ خیر اندیشان نیست درین صورت اگر راستے
 با انگلیشیان درست و استرضائے ایشان کردہ اید عالمے از اصلاح نخواہد بود و نیز معلوم است کہ اینہا را خواہش اتفاق با پاد
 است و مکرر مرانوشتہ بر این ارادہ خود آگمی دادہ اند پادشاہ را ہم اگر رفاقت آنها منظور باشد ازین امر آگمی دادہ شقہ
 بر وفق رضای جماعہ مذکورہ نویسنده باید داد و الد با اتفاق منیر الدولہ این راز را پادشاہ رسانید و پادشاہ کہ نیابر خود سے
 و عدم انقیاد شجاع الدولہ را سے بود و دست او بنود قبول نمودہ شقہ بدستخط خود مفصل نگاشتہ اعلام نمود کہ شقہ
 باین خط و وساطت ہمین حامل یعنی فقیر برسد پذیرفتنی است و ہرچہ غیر ازین باشد باید دانست کہ بقدرت نیابر پاسدار
 وزیر و غیر او نوشته شدہ غرض پادشاہ از تحریر این فقرہ آن بود کہ پانسے را و شاب را در میان نباشد چہ آواز متوسلانہ
 وزیر و رفقا سے بنی بہادر نائب او بود و تاکید سے بمن نمود کہ مضمون این رقعہ افشانیاید تا وزیر بران مطلع نتواند شد بعد حصول
 رقعہ فقیر ہمراہ والد از لشکر برآمدہ قاصد عظیم آباد گردید و والد مرحوم ہمین آباد محال جاگیر خود رفت بحسب تقدیر در ان زمان
 ڈاکٹر فلرٹن را کہ واسطہ جواب سوال انگلیشیان بانبدہ و نہایت آشنائی الحقیقہ مرد خوبے بود با میجو کرنگ سالانہ فوج انگلیشی

و شرم تصور سے کہ درین امور روسے و بدبہ بندگان حضور خواد پو و نہ بجائے جاہ او خود آستان دولت را انجہای و ملاذ خود
 در نسبت خود را بصورتیکہ توانست بحضور رسانید عالی تکر سے باید کرد کہ آبرو سے سلطنت باند و آب از جو رختہ باز آید وزیر سرخند تو
 متغلب چند ان نداشت باز ہم بتاثر گشت و گفت کہ مردم دیگر با نیکار متعین سے نمایم علی ابراہیم خان گفت خوب است عرض بہ کار
 و افزائش اقتدار جناب عالی است وزیر علی ابراہیم خان را مرض ساخت و ہما ذم اندیشہ کاری کہ گفتہ بود از خاطرش جستہ بہود علی
 کہ بان سعاد بود مشغول گشت و علی ابراہیم خان برگشتہ جو ابہا را بجائے جاہ رسانید * * * * *

ساختن میر سلیمان خان سلطان عالی جاہ با وزیر و بر اقتاد ن بنیاد دولت او با مقصدا سے تقدیر

میر سلیمان قبل ازین ادا ن با میرزا بجلو و بنی بہادر و دیگر ارکان دولت وزیر ساختہ در کار ہا تامل سے نمود و یکبار بہانہ ترک لباس
 و پوشیدن دلق می خواست خود را کنہا رکشد عالی جاہ بجانہ اش رفتہ و او را لباس پوشانیدہ ہمراہ آورد لیکن بہ مقصدا سے مصرع
 مشہور مصرع ہر دم آزر دگے غیر سبب را چہ علاج * اکثر بخش با عالی جاہ و سازش با مخالفانش از میرزا کور بطور میر سید
 و عالی جاہ شکایت اورا بہ نقل مجلس خود و گزگنہ بجانہ گفتگو سے خویش می نمود و می گفت کہ فلان روز سر پیچے کہ بر سر بنی بہادر
 دیدہ ام از خانہ من بود کہ در تحویل میر سلیمان سپردہ بودم یا فلان انگشت در دست فلان کس ازین قبیل سخنان اکثر در حضور مردم
 مذکور سے نمود و میر سلیمان رسیدہ باعث وحشت او سے شد تا آنکہ روز سے از لشکر عالی جاہ برخاستہ در جو ابر میرزا بجلو علی
 خان نسیمی بلشکر شجاع الدولہ منزل تو و بعد پنج شش روز ازین حرکت پیغام وزیر بجائے جاہ در باب تقاضا سے زر ماہیان رسید
 عالی جاہ عذر سے بضرعی خود بخا ہر ساخت اما اکثر اوقات گلہ وزیر بنا ہنجا سے می نمود علی ابراہیم خان مانع بود و مردم دور
 و مثل میرا بود و غیر او کہ درین زمان از مقربان عالی جاہ و توسل جو بر و سامی لشکر وزیر بودہ اند سخنان مذکور شنیدہ و خود دران
 گفتگو شریک گردیدہ با غیار سے رسانیدند و بواسطہ کلمات مذکورہ وزیر میر سید طبع بہانہ جو سے وزیر او سید بہ عہد سے
 با عالی جاہ سے گردیدہ آخر وزیر پیغام فرستاد کہ پادشاہ بقایا سے معاملہ اصول بنگالہ وغیرہ از شما طلب دارد و محصلان گمار
 فکریں زود باید نمود عالی جاہ علی ابراہیم خان بہادر را طلبیدہ شدہ برای جواب سوال نزد وزیر فرستاد او در حضور رفتہ بعد من
 بندگے از طرف عالی جاہ التماس نمود کہ من بامید امانت و ادا خدمت رسیدہ بہبود خود را بنیایت حضور سید انم و انچہ میر
 بود و ادا سے آن حضور سے نرفتمہ الحال کہ معتد سے ناتدہ و تقاضا سے پادشاہ سے موجب بانبدہ است جناب عالی بنی ہاں
 را بفرمائید تا بفرہ اگر چیز سے بر آید در اداسے آن بطوریکہ ممکن باشد قاصر نخواہم بود و اگر سے موجب باشد امیدوار امانت
 و حمایت از جناب عالیم وزیر آزر دگے گشتہ جواب داد کہ مرا چہ کار است شما داخند و پادشاہ بنی بہادر کیست کہ بفرہ فردا من لشکار
 میروم اختیار با پادشاہ بہت ہر چہ داند خواهد کرد علی ابراہیم خان مایوس برگشتہ جواب وزیر کہ شنیدہ بود بجائے جاہ اعلام نمود
 عالی جاہ چون ہمیشہ در وقت اضطرار جو علی ابراہیم خان بہادر نمودہ صلاح سے طلبیدہ درین خصوص ہم پر سید او و چو
 گفت کہ اگر زہر در سر کار باشد استرنا سے وزیر باید نمود و الا خود تمنا از خیمہ بیرون رفتہ پیغام باید داد کہ مرہی بتوقع حمایت و عنایت
 خود را تا در دولت رسانیدہ امیدوار امانت بودہ ام اکنون مع اہل و عیال و اسباب و اموال در غل رفت و مملکت عالی
 حاضر امچہ مقتضای الطمان و شفقت و نیک نامی مرحمت تا بفرمائید

ترک لباس نمودن عالی جاہ و باز پوشیدن با شعار وزیر بلا حسب و اکراہ * * *

عالی جاه تاجیک صاحبان سفاقت همیشه بدون تامل اندیش روز دوم که تاریخ هشتم ذی الحجه سنه یک هزار و یک صد و هفتاد و هفت
 هجری بود اول صبح پیرسینه در بر دگلا سینه بزرگداشتن ترک جلوس سندنمود و پوریا کس را در ضمن خیمه گسترده بران نشستند
 مقرب که محروم از شعور و مال اندیشی دور بوده اند ده بیت کس یکبارگی لباس رنگین درویشی در بر کرده انگشت نای تمام شکر
 شدند و بین خبر پوزیر رسیدن موجب تفکر او گردید چه فقر عاقلی جاه در رفاقت او موجب بدنامی و وسیله حرمان از مقام بود و بنابر
 علی بیگ خان را روز دیگر که نم ذی الحجه یوم العرفه بود بعد از خواسته و دلجوئی هم از طرف خود و هم از طرف مادرش که زن صفت جنگ
 دختر بران الملک است و بنواب بیگ شہرت دارد فرستاد و علی ابراهیم خان بہادر را طلبیدشت علی بیگ خان کہ مرد سان زبان
 و در گفتگو نهایت بیباکی و دلادری بود بحضور عالی جاه رسیدہ با و بانواع گفتگو چسپید و ملامتہا سے رنگین نمودہ عذرہا سے شیرین
 از طرف وزیر و مادرش درخواست چون عاقلی جاه در گفتگو حسن تقریر چند ان سلیقہ نداشت عجاہ علی ابراهیم خان بہادر را
 طلب نمود خان مرقوم خبر تغیر اوضاع لباس آقا و مقربانش شنیدہ بوقت ملامت مقربان و طعن زبان بدگویان اندیشیدہ خود اگر
 ترک لباس فرمود اما بلبس پیرین و چسپیدن و ستار محقر سے برکلاہ قناعت نمودہ بہین ہیئت بدر بار رفت و احوال مطابق خبر
 مسموع دیدہ ساکت و صامت نشست عالی جاه گفت کہ شمار انواب وزیر طلبیدشتہ اند باید رفت علی ابراهیم خان بیباکی کہ رفتہ
 بہرہ علی بیگ خان قاصد خانہ وزیر شدہ او گفت کہ بہین لباس حضور وزیر الممالک میر وید گفت ہر گاہ آقا سے کامابین صورت شدہ
 باشد ما یغیر ازین لباس دیگر چه چیز خواهد بود و بوضع کہ بود بہرہ علی بیگ خان رفت وزیر بہرانی بسیار نمودہ سبب تغیر لباس
 عاقلی جاه پرسیدہ و از گفتگو سے سابق خود عذر خواہ گشتہ گفت پادشاہ سخنی فرمودہ بود ما انرا ظاہر کردیم جو لبس بالیتی داد
 حاجت بدلق پوشیدن و مراد بنام نمودن نبود علی ابراهیم خان جواب داد کہ ما با امید عنایت خانہ امید خود شمر دہ آمدہ بودیم
 چون خبا لعا کے کلمات عدم التفات و خصوص تعاضد سے پادشاہ لعا کے جاہ ارشاد نمودند او شان کہ باجاسے و ملاذ سے
 غیر از استان دولت نداشتند قطع امید نمودہ دست از دنیا برداشتند وزیر بہینی بہادر گفت کہ شما با علی ابراهیم خان گفتگو نہ
 ہر دو در گوشہ حضور وزیر نشستہ ہر یکے مطلب خود تقریر میکرد بہینی بہادر بہر صورت تمحیل مبلغی منجواست کہ بر عاقلی جاہ مایہا بہر
 بحسن بیان استنکاف از ان نمودہ تن و دیندار کمال استغناء انقطاع آقا سے خود از دنیا دما فیہا اظہار میکرد چون ساعتی گذشت
 وزیر پرسید کہ ہنوز چیز سے منتظر نشدہ بہینی بہادر گفت کہ گفتگو فیما بین کارگرانست وزیر خان مرقوم رانزد خود خواند و در خیمہ حسن
 کہ بنا بر حفاظت حرارت ہوا سے تابستان برای او ہتادہ کردہ بودند بردہ انچہ پرسیدہ بود پرسیدہ جو ابے کہ بہینی بہادر
 شنیدہ بود شنید لعا از ان گفت کہ درین صورت کہ عالی جاہ اختیار نمودہ نہایت بدنامی من است مراجع سے باید کرد خان
 مرقوم معروض داشت کہ عاقلی جاہ بناچار سے انچہ لائق حال او بود لعل آورد احوال خباب عاقلی جاہ انچہ لائق باشد لعل آرنہ
 وزیر گفت ہمیدم شمار وید کہ متعاقب من سے ایم علی ابراهیم خان رسیدہ لعا سے جاہ ظاہر نمودہ وزیر نیز رسیدہ دلجوئیہای
 بسیار فرمودہ تکلیف بخلع لباس درویشی و لبس لباس سابق کرد عاقلی جاہ استاد کے نگردہ حسب اشار او لعل آورد *

صورت نمودن سمرقند و تاجیکان بر عالی جاه و اسباب خواه *

بعد دو سہ روز پلٹن ہا سے خود خیام عاقلی جاہ را با یا سے نہانی وزیر محصور نمودہ نہ تخواہ خود گرفت چون روپیہ
 بنود شرفیہا از انہر و ن سرد آوردہ داد لعا بن ماجرا عاقلی جاہ سمرقند پیغام داد کہ احوال معذہ و رنگدشتن مردم بسیار نیست

پیشن یا جمله تو پنهان را جواب داده تو پناهنده و قنای چپخانه که از سر کار است در خانسانا سپردنمانید و دو پلشن نگه دارند
و چون او با وزیر ساخته بود که بر تک حراسه بسته جواب فرستاد که الحال تو پناهنده و قنای از کس است که در دست اوست و خود
از آن مکان که خیمه داشت بر خاسته در لشکر وزیر نزول نمود و ملازم او گردید * * * * *

مقید شدن عالی جاہ در دست وزیر باقتضای قسمت و تقدیر *

چون شب موشر خبتیل فرانسس که پیشتر ملازم عالی جاہ و بعد از آن بر طرف گردیده نوکر وزیر شده بود با علی ابراهیم خان بسیار
آشنا و پاس اخلاصها سے سابق میداشت پنج شش کس از قوم خود همراه آورد و با علی ابراهیم خان گفت فردا فوج وزیر بر سر
و تشکیک کردن عالی جاہ سے آید انقلاب عظیمی درین مسکر روی خواهد داد و منید انم در آن وقت بر شامچه رود اگر این پنج شش کس
در حفاظت خواهند بود احد سے متعرض شامخواهد گشت علی ابراهیم خان شکر پاس اخلاص آن نخلص سرتاسر و فاجا آورد و معذرت
خواست که بر لیس من نامناسب و از رفاقت بعید است که عالی جاہ در چنین بلا مبتلا و من در حمایت احد قاباشم صبح دیگر با
از روز گذشته بود که افواج وزیر کجیها سوار شده قاصد خیمه گاه عالی جاہ گشت چون نمایان شد باز موشر خبتیل از پلشن خود
معه گردیده با معدودے نزد علی ابراهیم خان آمد و سخنان دیروزه را اعاده فرمود و خان مرقوم بطور مسطور انکار نموده ابا کرد
و او گریان برگشته بصفت خود ملحق شد مردم مذکور خیام عالی جاہ را محصور نموده بر طرف حرم سرا و کارخانجات تحفظان حکم
نشانیدند سردار یکد باین کار مامور شده بود در خیمه عالی جاہ درآمد و او را بر فیله که بر اسے سوارش آورد و نشانیده
خود در عقب هوج نشست و همراه خود در ابوه مردم مستعین بلشکر وزیر برده در جایکه مهور بود و مجبوس داشت * * *

محرورس بودن علی ابراهیم خان حسب الامر وزیر و نجات یافتن از آن سخت بحسن تدبیر

آخر وزیر چند سوار ملازم سرکار وزیر عنان ریز مقابل خانه علی ابراهیم خان بهادر از دور پیدا شدند خان مرقوم را متیقن گردید
که برای او سے آمید عزیز سے چند را که در خدمتش حاضر و او بر بستر بیمار سے خوابیده بود آگاه ساخت که اینها جویا سے من می نید
الحال هر که خواهد پذیرد و هم نشینان همه گر خیمه گوشه کما فیت جستند مگر میر شطارسے و غالب نمان و خواجہ عبداللہ و و احد علی خان
که از جاسے خود بخیمه رفیق حالش مانند تا آنکه سواران مذکور رسیده فرود آمدند و بر سپها و اسباب نظر بود و بجز استن قیام
نمودند قبل ازین ساخته کیے از دست گرفتہ عالی ابراهیم خان برهان خان نام جماعه دار سے اققان که اندک طالب علی
و فراستی داشت و خود را از جمله فدائیان خان موصوف شمرده در نید گیمها و حسن اخلاص از جمیع متوسلان ممتاز سے نمود ظاهر
کرد که آنچه درین وقت از اعادے پنهان دشمن منظور باشد بمن باید سپرد علی ابراهیم خان گفت دیگر چیز سے غیر از دو فیله چند
شتر ندارم این را با خود نوسے که دانند نگه آرید آن صدیق صداقت شعار که خود را گمانی اشین از بهانه الغار سے شمرده فیله
دشتران را گرفته بجای نشانت که دیگر کسے نشانش نیافت القصه علی ابراهیم خان در عین بیمار سے حیران و تماشائی
قدرت ایزد سبحان بود و دیگر رفقا سے عالی جاہ بر سر کیے یکی از روسا سے لشکر وزیر ساخته با او پیوست مگر جافظ ابراهیم خان
فشے و بعضی از متصدیان بگیر آمده در لشکر وزیر و حالات مردم بودند که از دوستان حاضر علی ابراهیم خان را دلالت بنویس
عرضه نسبت وزیر نمود و او دو کلمه از احوال خود نوشته فرستاد و وزیر در آن وقت اندرون محل بود لیکن چون ابراهیم خان

را بسبب آرسید کے مزاج و حسن اخلاق ایزد تھائے محبوب القلوب آفریدہ مستحفظان حرم سرا وزیر کہ از جملہ نسوان بودند
 بوقت رعایتین از یوزو ہوسہ گیکر تھالفت پرن وزیر و والدہ او کہ علی ابراہیم خان بردہ بود شناسائے با او دہشتند خوش
 را غنیدہ دل آنا بران عزیز و افوا تمیز سوخت و عرسے را بوزیر رسانیدند خواجہ سراز طرف وزیر آمدہ سواران را تاکید نمود کہ
 از دور ناظر بودہ سوو ادسبے نسبت بعلی ابراہیم خان بعلی نیارند و دستخط نمود کہ باشما تفرسے نیست خنی چند از شہا پرسیدن
 و بس نجا طر جمع باشند صبح روز دیگر سواران رسا کہ شجاع قلی خان کہ معروف بمیان عیسے داز جملہ نیکان بود آمدہ ظاہر ساختند
 کہ وزیر شہاد اطلبیدہ است علی ابراہیم خان پیر سینے در بر دستار مخفیہ بالا کے کلاہ بر سر چمیدہ بر پا کی خود سوار بر بار
 رفت سواران سفاراج و نجاسے پوج طبع بودند در لشکر رسیدہ گاسے بطرف خمیہ کہ عباسے جاہ در انجا مقید بود بردہ
 و گاسے بجاسے دیگر چون دوسہ بار این حرکت بعلی آمد خان مرقوم یکے از ملازمان خود را فرستادہ بشجاع قلی خان پیغام
 فرستاد کہ حسب اطلب رسیدہ ام نمیدانم شہر ایسان را از گردانیدن من سوو چیت بر جا منطو حضور باشد ما سور فرمانیکہ
 دنتہ در انجا نشید شجاع قلی خان کسے را عجا کہ فرستادہ تاکید کرد کہ سواران را تهدید نمودہ خان را با حترام نزد او آرد و فرستادہ
 از انجا سواران و شتام دبان و تہدید کنان در رسید و علی ابراہیم خان را بغرت در دیوان خانہ وزیر جا نیکہ مکتب میرزا
 اما نے پسر وزیر بود بر و شجاع قلی خان و بی بی بہادر و مو شیر ختیل و یاقوت خان ناظر و دیگر مقربان حاضر یکجا جمع بودند مو شیر
 ختیل از دور خان مذکور را دیدہ تبظیم برخاست دیگران نیز تبعیت او برخاستہ علی ابراہیم خان را بغرت نشانیدند و شتان
 استالت و ہستفارا احوال مزاج و تاسف و حیرت برد و انخوردن نمودہ آدم نزد حکیم محمد خان فرستادند و در فکر تیار کے دوا
 و غذا افتادند خان مرقوم مدز خواست کہ آفتاب بلند شدہ وقت خوردن دوہنیت فرد خوردہ خواهد شد بعد علی ابراہیم خان
 را حضور وزیر بردند در انجا سہیل علی خان خواجہ سرا دارو نمہ نیل خانہ و عافطہ سرا خان منشی و بعضے دیگران از عکے ماسے جاہ
 حضور وزیر استادہ بودند خان مشارایہ با اتفاق جماعہ مذکورہ در حضور رسیدہ یکے شرفے بوزیر گذرانید و بد و انکہ
 ما مور بجلوس شود نشست از جماعہ مرقوم بی بی بہادر و شجاع قلی خان و یاقوت خان نیز نشستند وزیر کہ لباس و ہلاتی پوشیدہ
 تبرزین و در دست بکمال رعوت بر سبند نشستہ بود و بعلی ابراہیم خان نمودہ گفت کہ صاحب من با میر قاسم خان چہ بد
 کردہ بودم کہ روز جنگ پچا پہاڑسے سبر و گفت کہ ہر گاہ سوارسے من بعد فتح بر انگلیشیان روبروسے او بگذرد ہر دہرین
 شلک کند علی ابراہیم خان التماس نمود کہ مرا ازین خبر آگہی نیست و اگر احوال ماسے جاہ کہ براسے چنین کسے کہ او دار الملک خود
 گذارشتہ ما فانت او نشانیدنش بر بند ایالت روبروسے دشمنی چون انگلیش آید و او در بارہ اش چنین بداندیشے نماید
 وزیر بر آشفٹہ گفت مگر من دروغسے گویم اگر خواجہ سہید منور اطلبیدہ روبروسے شما با ماسے جاہ مقابل سازم علی ابراہیم خان
 ازین جواب دور از صواب آزر دہ گشتہ گنت من بے اطلاع خود التماس نمودہ ام تکذیب خیاب ماسے نمی کم و آنچه از مقابل
 نمودن ہر و با ماسے جاہ اثناسے شود درین وقت مرتبہ ماسے جاہ بجاسے رسیدہ است کہ خدنگارسے با او شان مقابلہ مینموند
 سمر خود جاہسے و مرتبہ دار دوزیر خجاسے تے کغیدہ شروع بہر با و دلجوئی علی ابراہیم خان و عیب جوئی میر قاسم خان نمود و گفت
 شما مرد خوبی ہستید و ابی شہا ہم بد بودنا راضے مرا معلوم ہست کہ در محفل خود شکایتہاسے من سے نمود و کلمات رکیکہ نسبت
 بمن سے گفت شما اورا مالتس کے کر دید و او متنبہ سے شد منی دانم بارہ دفعے مثل شما چرا بدو علی ابراہیم خان عرض نمود
 کہ من بد ہست خود تقصیر کے در کار شان کردہ ام مگر آنکہ ہنگام بر آمدن از حد و عظیم آباد و خلافت در آرا رویداد ہستے

رفتن ترمذیہ و اعیان دکن مرجع سے شمرند و بندہ مبالغہ در رجوع بسد کہ سلطنت وزارت نموده لہجاسے ڈھانسنے پر اسے
 میر قاسم خان بہ ازین آستان نمی دانستم وزیر از استماع این جواب تر آمدہ دیگر نفس کشیدن بتوانست استتالہ علی ابراہیم خان ساور
 نموده و بخوبی ایشان راستودہ سبک از جای خود برخاست و عازم درم سرگشت مقر بانس نامہ در وزارتہ محل مشا لقیثش نموده
 سلطام کردند وزیر بسوسے علی ابراہیم خان اشارہ نموده چیز سے بمقر بان خود گفت شجاع قلی خان و دیگران برگشتہ خان مرقوم را
 سہراہ خود در کتب مذکور آوردند بعد جلوس گفتند کہ نواب ذہیر شمارا برفاقت خود سے خواہد فرمودہ کہ ہمیں وقت ہنر چہ سہر کہ از ایشان
 بردہ باشد حاضر کند چنانچہ جو اسیں حضور رفتہ اسہما و اسباب ایشان انچہ رفتہ بود حاضر ساختند حکم خیمہ کردن در جوار دیوانخانہ خود نمودہ
 فرمودہ است کہ شہاستد علیہ خانہ عاسے جاہ و امین و رازدار او بودہ اید احوال امانات بعض رفقا سے ایشان نزد ما جان
 نبارسن معلوم شدہ لیکن احوال امانت شہاد عاسے جاہ در سچ جاہا ہنر نگشتہ و سراغ آنی مطلق انکشاف نیافتہ چون بشہا اعمال بسیار
 داشت مے گویند کہ چہل ہزار اشرفی حوالہ شمار کردہ اگر واقعے باشد و دیگر ہر کہ سپردہ باشد البتہ کہ شمار معلوم خواہد بود در صورتی
 اظہار آن سہر بانے و عنایت وزیر الممالک در حق شہا بسیار خواہد بود علی ابراہیم خان گفت کہ کسے تا حال از من در چنین امور
 سوال و انکشاف احوال نہ نمودہ بود احوال کہ استفسار شدہ البتہ انچہ معلوم است معروض خواہد شد و نہنوسنگہ سہر کارہ را کہ خون
 عاسے بر گردن اوست و از جملہ رفقا سے سمر بود و اظہار این چہل ہزار اشرفی در حوالات خان مرقوم ہم او نمودہ بود علیکہ
 بمقابلہ استادہ کردند شنیدن جوابیکہ علی ابراہیم خان داد یکی از ہنشینان ہمان مجلس برخواست و دودیدہ نواب وزیر شہادت
 رسانید کہ اسید سے ہم سیدہ سراغ زرب یار سے پیدا خواہد شد مردم متوجہ علی ابراہیم خان گردیدہ مستفسر شدند خان مذکور
 بحسن بیان شروع تقریر نمودہ گفت کہ از آبدار خانہ تا بچاہر خانہ سپردہ ہر با سے سمر بود و دو کلب اشرفی حوالہ او شدہ در کار رسیدہ
 یا نہ رسیدہ مردم ہمہ متوجہ ہنہول گشتہ بسوسے او گرگشتند او انکار کردہ گفت کہ بے اصل است علی ابراہیم خان گفت ہر گاہ سخن یکیکہ
 اورا معتقد علیہ و رازدار امین مے دانند بے اصل باشد اظہار سبکسرا ان غیر معتقد چگونہ قابل استماع دانستہ گمان صد سے بران
 مے توان کردہ منی بہادر بہ استماع این خبر برخواستہ بر در حرم سر رفت و وزیر را جوابیکہ علی ابراہیم خان دادہ بود گفتہ فرستاد
 و نیز پیغام داد کہ با کسیکہ در جواب الزام ہم دہد و نادانے مردم نیز اثبات نماید معارضہ کنانیدن شمرہ غیر از تفضیح ندارد و وزیر
 انصاف دادہ تسلی بسیار گفتہ فرستاد علی ابراہیم خان شجاع قلی خان فرمود کہ دہ دوازده کس شکستہ بال و بازو سہراہ اند و در جوار
 دیوانخانہ با انخصیت آرام خاطر سیریت اگر عنایتی سبذول حال مخلص است در چہاؤ سے خود جا باید داد شجاع قلی خان
 برخواستہ بر در سہراہ وزیر رفتہ اذن سہراہ خود بیرون آورد و با خود بردہ متصل بمقام خود جا و ادونہایت تو انصع و دلجوے را کار فرما
 شدہ تا یک و نیم ماہ کہ زندہ بود دقیقہ از حسن سلوک و دلجوے فرو گذاشت و اموال عاسے جاہ از نسوان و خواجہ سراہان
 و دیگر عملہ سہر کار سجد و جد بسیار تحقیق گشتہ بضبط وزیر درآمد گرانک جو اہر گران بہا کہ قبل ازین ساخنہ میر قاسم خان صاحب
 شیخ محمد با شوق نام ملازمتی معتد در ملک پنجب الدولہ فرستادہ بود برکے عاسے جاہ باقی ماندہ در پرتا مینہاسے او بکارش
 آمد و طیلے اگر ز نہالیش با وجود چنان تفحص شدید یوساطت کنیزان و سپرزالماسے ملازم معتد مخفی داشتہ باشند جمال امکان
 دارد اما متفق و مفصل معلوم نشود

رفتن پیر سلیمان بر کبکستان آوردن قلعہ ریٹھاس و بر رفتن از ان قلعہ بانہایت مست و یاس

رفتاریه عظیم آباد نزد ڈاکٹر و شاعر شکر

چون ملے جاہ سچا ادا بار اسیر گردید میرسلیمان انگلش سلیمانے در دست کرده از کج حمل برآمد و داعیہ تقرب و خدمت وزیر
 بہرہ نیندہ بوساطت مقربان ظاہر کرد کہ یعقوب کمیدان حارس قلعه رہتاس از متوسلان من و ساہل متصدسے ایجا کہ قلعه دار
 است نیز از دست گرفتہ اسے این جانب اموال و نسوان غنیہ بہ معلوم و گذارشتہ فدیست اگر حکم شود تدبیر سے در تہمیر آن
 نمودہ قلعه مذکورہ را ضمیمہ ممالک بحر و صحرہ گردانم وزیر خود جیاسے این قسم امور بود میر مذکور را مورد مہربانے ساختہ رقی چند اللہ شہ
 اد میر رحیم خان کہ دوران آوان حاکم سہسرام از طرف وزیر بود و بنام ساہل و یعقوب غیر ہم نوشتہ داد میر سلیمان با اعتماد و داد
 ایام کہ دنیا داران را بنیاد بر غرض بمقتضاسے وقت می باشد بر بہتاس آمد و میر منور و سردار فوج انگلیشے کہ ملازم پادشاہ آن جامعہ
 و تازہ دار این دیار و بصلاح کونسل کلکتہ بریاست فوج و مقابلہ وزیر ما مورگشتہ در عظیم آباد رسیدہ بود خطی بہ فقیر بوساطت
 ڈاکٹر فلرٹن نوشتہ فرستاد کہ اگر بسے شما قلعه رہتاس سخر ما مردم گرد و موجب فریدہ دوستیہا خواهد بود فقیر باراجہ ساہل ک
 حقوق سابق ما برگردن او واقربا لیش متحقق و قرب جو از محالات ملوکہ و جاگیر داشت این راز در میان نہاد و فہانید
 کہ طرف اینا غالب و وزیر از عہدہ پنجاہ بر نیامدہ عنقریب منحل و مغلوب میگردد اگر خوبے خود سے خواہید قلعه را بہ دشمن آقا
 خود ندادہ تسلیم جامعہ انگلیشیان نماید کہ براسے شما و اولاد شما سرمایہ سود و بہبود و ہمیشہ مورد عنایت و الطاف خواہید بود او
 خود مرد فتن بود اقوال مرا و میر سلیمان را سنجیدہ میر مذکور را بلیت و قتل توقیف نمود و مرا گفتم فرستاد کہ سردار سے از انگلیشے
 رابع فوج زود بطلبند و مطالب خود نوشتہ فرستاد کہ بر این کاغذ پذیراسے مطالب من با عہد و قول و تخط کنانیدہ دہند
 فقیر بڈاکٹر و میر منور نوشتہ جنرل کا ڈر دراک دوران وقت کپتان و در نواح ٹکار سے بود طلبہ شہت و مطالب ساہل را تخط
 کنانیدہ طلبید و ساہل رسانید و واسطہ جواب سوال گردیدہ قلعه کپتان مذکورہ بانید میر سلیمان خبر و و کپتان نہ کورج
 یک پلٹن شیندہ بر فوج ساہل آگاہ گردیدہ بلشکر وزیر گشت و سعایت فقیر تا شجاع الدولہ رسیدہ + + +

رفتن سنبہ عظیم آباد نزد ڈاکٹر و شنیدن خبر شکست یافتن وزیر در کابسر +

سنبہ بانڈیٹیکہ اٹکے مبادا وزیر فوجے را فرستادہ با فقیر لغرضے نماید نہایت اندیشہ داشت و درین ضمن صحبت ساہل
 با کپتان برہم خوردہ ساہل از قلعه فرود آمد و مرا ملامتہا نوشتہ التماس کرد کہ باید ہمراہ من عظیم آباد رفتہ مواعید با ایفا رسانند الا
 علیے صریح و بارہ سن کردہ خواہند بود و سنبہ قبل ازین ماجرا سے ایجا بڈاکٹر نوشتہ مع خطوط میر شمس الدین من خط و کبیل
 والد مرحوم کہ متضمن آزر دگے خاطر وزیر سنبہ و حضرت والد رسیدہ بود فرستادہ است دعا سے آمدن خود عظیم آباد
 نمودہ و خط او متضمن طلب فقیر رسیدہ بود سنبہ با والد مرحوم قیاحت بودن خود و حسین آباد و حسن رفتن عظیم آباد التماس
 نمودہ اعلام کرد کہ اگر اچاننا وزیر درین خصوص باز پرسے نماید بطا بہر باید کردہ فلا سے یعنی سنبہ بہر من است لیکن از فرمان من
 سیردن و از بد تھا با جامعہ انگلیشے آشنا اعمال اورا من جواب سے تو انم داد لا تر و از زرة و زرا خرمی اگر وزیر طرف یا بہر آن جناب
 عذر واضح است و سنبہ ہمراہ انگلیشیان انچہ مقدر است خواہ دید و اگر انگلیشیان پر وزیر غالب آمد نہ برے اجتناب قیاحتے
 نخواہد بود بلکہ بمنون دوستی ما خواہند بود و مرحض گشتت مع ساہل و انہ عظیم آباد گردید در انجا احوال رفتن میر حفیظ خان بکلکتہ
 و مرشد آباد و در گذشتن ازین جهان و ورود میر منور و ساکھ گرفته بردن تلنگہ ہاسے متعینہ سر کار سارن کپتان کیوٹی را بطرف
 لشکر بونڈہ و ہاسے یافتن او از دست تلنگہ ہا و سیر رسیدن تلنگہ ہاسے مذکور و خبر رفتن میر منور و سنجک شجاع الدولہ و
 جواب سوال ادبا انگلیشیان و مغلوب شدن از جامعہ مذکورہ مفصل معلوم نمود تفصیل این اجمال از صفحات آیندہ و صریح یا پ

بہینت لبند است اگر کثرت سے کہ گرفتار کار سے صبر خد رو سے * اما فاما اللہ و جمیع المؤمنین من غیر مراضیہ میر محمد جعفر خان نے
خون انواج شجاع الدولہ و جبارت او کہ شہرت داشت آرزو مند مصالح بود کہ بہ صورت میسر آید و شاید اصحاب انگلیشیہ ہم شاہ
اشتہار شجاعت و اقتدار وزیرہ بدناسے مقابلہ و مقابلہ با پادشاہ سے خواستند کہ اگر مصالحہ بماننے کہ محل امور تجارت شان شکاف
بعل آید قبول باید نمود و صورت عظیم آباد باختیار وزیر و پادشاہ گذار شدہ در مالک از سے صورتہ بنگالہ ہم مبلغے مناسب کہ فقیر اشقیق
معلوم نشدہ تعہد سے نمودند شجاع الدولہ از فرط غرور و فقیان شعور کہ درین زمانہ نہایت مروج و از سرداران کمتر کے ازین
مرض فاسے است قبول کردہ اصرار بر امتزاع جمیع ممالک داشت و عجیب آنکہ با وجود کثرت لشکر و توپہا سے خود و بزرگ و
تیسرا سباب بوفور از شدت غفلت دلی خبر سے و غرور بشعور خود با وجود نبودنش وضع و تدابیر یکہ بر این کار بالیت نیست
کہ درست بعل آید و التماس دولت خوابان و نادل و ہوشیاران کامل اصلاحی شیند بہین علت دید انچہ دید غریب حالی آید
درین جزو روزگار کہ ہرگز از زمانہ اندکے یار شد و با وج اقتدار رسانید ماہیت او انقلاب یافتہ خود را از انبیا و حکما کہ در زمانہ
بالا تر ازین جامعہ نشان ندادہ اند افضل بر اعلیٰ شمر دہ رویہ و طریقہ آن بزرگواران را مروج و شیم سخیفہ خود مروج سے و نہ از ان
جملہ است ہتشارہ در امور کہ سید کائنات علیہ افضل الصلوٰۃ کہ عقل ناس و صاحب و حے بود از جناب حکیم خیر بفرمان
و شاد در ہم نے الامر ما مورگر دید و سلاطین ذوی امانت دار و امر سے کبار ہمیشہ بنا سے کار خود بر مشا ورت گذار شدہ با وزیر او صدقا
ماقل ہتشارہ سے کردند الحال ہر کہ ہستیار سے بخت ناگمان بدوستے رسید خود را در جمیع فضائل و کمالات از کل کائنات
افضل شمر دہ رجوع یکسے نمی کند بلکہ اطاعت رائنگ و عمار دانستہ ہر چند نا صح صدیق ارسطو مرتبت باشد التفاتے بالتماس
اوسے نماید بلکہ عقول را باز و معتد و سے سجد و میگوید کہ ما عقل لکوک یا آلات داریم ذو دیکران عقول مات و عشرات
سبحان اللہ کار عقل یکجا کشیدہ و مرتبہ الناس فی خصوص در سہد بچہ حد رسیدہ (اللهم افزع علینا صبرا علی ما اودعی لہ بفضل
والاحسان و پیل تنبک بودک بالفرح الاخران) *

ذکر مغرول شدن میجر کرنک از سالار سے فوج انگلیشیہ بورد میجر منر و کہ نوکر پادشاہ
انگلیشیان بود و اتفاقاً بطرف کلکتہ از جہاز رسیدہ بسالار سے فوج بنگالہ مامور گشت
و جنگ وزیر با انجام رسانید و ساختن کہ کپتان بکپوٹے بان مبتلا گردید *

ہنوز میر محمد جعفر خان زندہ و در کلکتہ بود کہ میجر منر و بر جہاز سوار سے کہ عبارت از جہاز جنگی است بتقریب سے کہ فقیر بران آگہ
ندارد و وارد کلکتہ گردید چون اصحاب انگلیشیہ استاذ زمان جنگ وزیر بنا پر سوسے تدبیر و کم جراتے میجر کرنک اجمال میداد
و نیز ضابطہ این جامعہ است کہ ہر جاسر دار سے ملازم کمپنی باشد و سردار دیگر نوکر پادشاہ در انجا دار و شود تا ہنگام اقامت دار
ملازم شایستے حاکم و ہر دار ملازم کمپنی محکوم او باشد شمس اللہ ولد و دیگر کونسلیہ سے کلکتہ میجر منر و را سردار فوج عظیم آباد
تجویز نمودہ مرخص کردند میجر کرنک با ستماع این خبر کلکتہ رفت و میجر منر و لعظیم آباد رسیدہ بریاست فوج پرداخت زمانے
قلیل گذشتہ بود کہ کپتان بکپوٹے را با معدود سے از انگلیشیان تلنگہ سے پلٹن ادجوم آوردہ گرفتند و اورا مع توپ ہر ہر
ارادہ بردن نزد راجہ بلوچ نمودند و راجہ مذکور حسب الامر وزیر بر لیب دریا سے سرچو کہ مشہور بگھا گہر او دیو ہا بہت
بر سرحد و دغا ز سے پور متصل سجد و گور کپور بنا بر خبر گیری سے ملک وزیر و مزاحمت و خل و تصرف انگلیشیان در مالک خود

او اقامت داشت و کپتان مذکور نیز بمقابلہ او بر اس کے بچپن امور بر لب ہمان دریا چرحد و غلو بہ عظیم آباد نامور بود کپتان مذکور نہایت مدارا با فوج ہر اسپے بنا بر تنہائی خود و اسخوات و غلبہ آنها نموده سیچر منسوخ از باجر ایکہ فیما بین او و لشکر ہارویا و عظام نمود سیچر بچر ڈاگے کسان را متواتر باستمالہ و تسلی تلنگان فرستادہ خود با یک پلٹن سولہ او دلاستے بسیدل ایلغار و ہر جملہ حتمال و دینیہ شغل کپتان رسید و علی التواتر مستحجان بر تسلی تلنگان سے فرستاد و کپتان خود ہم انجہ بناست و دستر ضامی آنها بعل آورد چون قبائل ناصر انگلیشیان و ادبار در دہبال تلنگان بود با وجود انکہ راہ بسیار بریدہ نزدیک بلشکر بود لشکر سیدہ بود ہوا عید مدارا استمال گریدہ توقف و رزیدند و سیچر رسیدہ لہذا بطہ معہود تو اعد سلا سے از آنها زید چون بند و قہار اخواہنشد تلنگان را محصور سولہ اوان نمودہ بند و قہار البسیدہ و انہارا ہمراہ آوردہ جمعیت آنها را در ہم شکست و دہ دہ بیت بیت از ان جامعہ در ہر پلٹنی داخل کرد و از پلٹنہا سے دیگر ہمان قدر مردم بر آوردہ پلٹن تازہ از دست و بسر کردے کپتان بجاسے مذکور فرستاد و بیت پنج کس از جملہ پلٹنی کہ این فساد بر انگیزتہ او بود بطور قرعہ بر آوردہ در حضور جمیع فوج بر اسے عبرت بدہم برانید بر ہمینی از جملہ این بیت پنج کس اندک مہلتی خواستہ و پرستش خاصے برای آفتاب و غیرہ معبودان خود بعل آوردہ خاک از ہمان گل زمین بر سر و رو سے خود مالید و بطیب خاطر در کمال استقلال آمدہ جان خود بدہم توپ دا و صدق اللہ تعالیٰ

و کل حزب بما لدہم فرعون تجویب و سوال از طرف شجاع الدولہ بتابعیت عقل سے شد اصحاب کونسل انگلیشہ کہ مختار حل و عقد امور بودہ اند حکم جنگ با او سیچر منسوخ سے دادند چون رقام چہ متضمن عجب و غرور و سیردن از تو این عقل و شعور ہما عہ مذکور رسید در او اخر صفر یا او اسطربیع الاول سنہ یکہزار و یک صد و ہفتاد و ہشت ہجر سے بنو سے علی اللہ علیہ وسلم حکم جنگیدن با وزیر سیچر و فرستادہ ما مور بجادہ و مقابلہ نمودند و سیچر منسوخ و صیاحے چند در سر انجام اسباب ضرور سے مثل بگاوان بار بردار و افکار جنس ماکولات و غیرہ ما محتاج دشمار مد سے کہ میخواست آنها را درین جنگ ہمراہ برد پر داختہ داعیہ نہضت جنگی در ہر طرف کبیر نمودہ

ذکر عبور صحیح منسوخ مع فوج از دریا سے سوہن بر معبر کولور رسیدن بمقابل لشکر وزیر و جنگ این سردو با ہمدیگر و نطف یافتن پر وزیر بحسب تقدیر

او اخر ربیع الاول یا او اکل ربیع الآخر بود کہ سیچر منسوخ جنگ وزیر ما مور گشتہ مردم شکر خود کہ بردن آنها ہمراہ منظور داشت از سپاسے و اہل اردو مع سوار و پیادہ انسان و حیوان ہمہ را شمر وہ لہذا حساب در آورد و غلو دیگر ما محتاج آن قدر کہ مادہ روز بلشکر و فاکند ہمراہ برداشت و با صاحب کسے عظیم آباد گفت کہ در ہین ایام مدد و دہ یا ظفر بزخم میسے آید و حاجت لغلہ مذخورہ نے مانڈیا ما مغلوب و مفقود سے شویم بازر جو سے و حاجتے باہن مذخورات سخا ہر بود چون این داعیہ منسوخ ہجرا را ہی گشت نیرو سے اللہ نام شخصے از سکتہ صوبہ عظیم آباد کہ از طرف وزیر عامل پر گنہ بیاد و غیرہ مضامات سرکار شاہ آباد بود و حرکت سیچر بوزیر خبر داد و ادانواع معلیہ خود را بقرار دے و چپا دے فرستاد و توپ بزرگی را کہ چند سے قبل ازین برب دریا بمقابل فوج انگلیشے کہ بردریا سے سوہن محاذ سے کولور بجاست معبر آنجا قیام داشت فرستادہ بود و باز پس طلبید چون برسات با فراطول لال بسیار شدہ بود در بعض جا از اناسے راہ پایا سے ارادہ توپ مذکور بگل فرود رفتہ بر آیدش متعذر گردید وزیر خود با ہنرا و دار درانی آمدہ توپ را بر آوردہ ہمراہ برد اما از کثرت غنلت در فکر سر انجام اسباب جنگ و ملاحظہ گولہ با سے توپ و باروت و استماع عرض عمل آنها و تفویض ہر چیز سے ہر کرا سے باست و مشورہ او ضلع جنگ با آل لختل و ارباب حرب ہنر داختہ

شغول ہو و لعل از قبیل با ختن قمار چو شہ و پراہن کبوتر و دیگر ملا سب سے و ملاعب چنان غافل و غافل ماند کہ گو باد ملک خود سیر و شکار آمدہ کر سد مور چالے از دریا چہ تھورا کشیدہ تالب گنگا ملحق ساخت و ارادہ حرب در حجاب و پناہ آن دہشت نامانگہ میرزا شجاع فوج بنگا رسیدہ بمفاصلہ کردہ بر لب جھیل معسک ساخت و جھیل نہ کو رہن اعسکرن واقع شد روز سوم وزیر فتح غزم و تدبیر یکہ اندیشیدہ و ترک سد یکہ براسے خبگ کشیدہ بود کہ درہ مدعی خبگ انگلیشیان از سد مذکور بیرون رفت فوج مغلیہ وغیرہ ہمراہ وزیر و شجاع قلی خان معروف بمیان عیسے باہر اسپان خود کہ شش ہفت ہزار سوار و پیادہ بود بر پشت سمرو و مو شیردک قرار گرفت و راجہ بنی بہادر نائب صوبہ اودہ والہ آباد با ملا زمان خود از مورچال برآمدہ بر لب دریا گنگا متصل بجواب آباد سے اقامت کرید و سمرو و مو شیردک با ہشت توپ کہ بآمین ولایت فرنگ برار اہاسے سبک ستھم تعبیه ہوئے مع ہشت پلشن تلنگہ باندہ و قہاسے چھاتے پر سیاہ ساختہ و آراستہ مائے جاہ مقابل فوج انگلیشے گشت شجاع قلی خان بر پشت اینہا بود و وزیر با فوج خود طرف دست راست عیسے و بنی بہادر بطرف دست چپ عیسے متصل بگنگا و خبگ توپ شروع شدہ از سردو طرف گلہ بار کے علی التواتر لعل آمدن گرفت و مردم طرفین برابر مجروح و مقتول از ضرب گولہ توپ کے شدند و وزیر از طرف دست راست اینہا برآمدہ با فوج مغلیہ وغیر ایشان بر شکر انگلیشے پور شہا سے نمود و متواتر در ترو دو و مغلیہ و در ایشان در سواران ہر میرزا شجاع و بنگا اور سچہ قتل و غارت سے کرند از توپ انداز سے سمرو و مو شیردک کے حیات متواترہ وزیر عرصہ بر فوج انگلیشے تنگ کر دیدہ زبون حال گشت میرزا شجاع و حال بدین ہوال دیدہ چون بنا بر جیلولت جھیل کہ گلہ واسے بسیار دہشت یورش بودن نمی توانست انداز فوج را بطرف گنگا روانہ ساخت تا رفتہ بر بنی بہادر یورش آرد فوج مذکور سہر کرد گے کپتانان شجاع ہوشیار آہستہ آہستہ مائل بطرف گنگا گشتہ آبا و سے ویرانی کے بنی بہادر فوج او در پناہ ہش استادہ بود متصل کر دیدہ و شیخ غلام قادر وغیرہ شیخ زادگان لکھنؤ کہ ہر اول بنی بہادر و معتاد بودند پیادہ پانہ و ق در دست در حجاب دیوار خرابا ہا مذکور اقامت دہشت تلنگہ ہاسے انگلیشے پناہ از نظر ہا در رستہ دہ خراب درآمدہ چون پناہ سے آباد سے رسیدہ ہر دیوار برآمدند و گویند کہ لنگ و کلوخ آہنا را متنبہ کر دیند شیخ غلام قادر با اخوان و رقبا بعد ورود آہنا بر سر خبردار گشتہ بختگ برخاست تا اینہا جمع شوند و صفوف آرایند تلنگان لبنا بطہ تعاد کپتانان خود کہ ہمیشہ منتظر راہ سے روند صفوف آراستہ شروع برق انداز سے نمودند شیخ زادگان ہم بقدر طاقت و فرصت جمع آمدہ تفنگ انداز سے آواز نہا دند لیکن مردم اینجا را کہ غیر وقت و در کمال تفرقہ مند و قہار اسرے دیند مقدور بر آمدن از عہدہ جواب شلک برق اندازان انگلیشے معلوم در یک دوشک منتظم صفوف انگلیشے کہ باصطلاح سنبہ بارہ سے گویند کار شیخ غلام قادر مع برادران و ہمراہان با انجام رسیدہ ہر خاک ہلاک افتادند و بیلان ہمیناک از چیان جاسے ہولناک برآمدہ عرصہ را خانے آہشتبند راجہ بنی بہادر از غالب خان کہ مرد مند و ستان زراعتی و از نیکان و قدما سے شاہ جہان آباد و بصفت حمیدہ موصوف و نہایت سنجیدہ و آرا میدہ بود پرسید کہ حالا چہ باید کرد خان مرقوم گفت اگر آبرو باید جاسے جان باختن ہست والا محل ہر دن تا ختن بنی بہادر اظہار قبول آبرو و جان باز نمود گفت بسم اللہ و اشارہ فرود آمدن از اسپ نو و غالب خان مع پسر متنبہ سے خود کہ میرزا شجاع الدین خان نام دارد از اسپ خود فرود آمد درین عرصہ تلنگان اندکے پیشتر آمدند بنی بہادر ملا مردن دشوار آمدہ عنان اسپ از میدان گرد آیند میرزا شجاع الدین خان پدرا از برگشتن بنی بہادر آگاہ گرد آیند غالب خان احوال آقا دیدہ باز بر اسپ خود سوار و در پے راجہ سالک راہ فرار کر دیدند

بیرون رفتن شجاع علی خان معروف بمیان عیسیٰ از پشت سر مو شیر مدک و سمرو
و بر سیم انتظام و شکست افتادن برفوج وزیر با وجود ظہور غلبہ بحسب تقدیر

شجاع علی خان باستماع آواز شکست تلنگان و شیخ زادگان ہمسایہ بنی بہادر گمان غلبہ و جبارت راجہ بنی بہادر نمودہ برآورد
خود ترسیدہ کہ بہادری بہادر کار سے از پیش برد و او در خصوص فریاد دیگر ہمشیان شہسار کے کشد و بنا بر فرط اضطراب و استحال
بیرون استخبار و ادراک احوال بنی بہادر از پشت سر سمرو و مو شیر مدک برآمدہ پیش راند چون پیش رو جیل پر گل لائے بود و گذشت
ہزار و شوار سے داشت ملاوہ آن رو برو سے دیوار آتش بار کر اجمال است کہ برو دازان جملہ رفقائے معتقد کہ شش شش ہفت
ہزار سوار بودہ اند جامعہ قلیلیہ باخان مرقوم ہمسایہ نمود بسبب پیش رفتن او توپ انداز سے سمرو و مو شیر مدک کہ علی التواتر
بر سر افواج انگلیشے گولہ یا مثل تگرگ میر سخت موقوف گشت چہ شجاع علی خان مع ہمسایان بین اصفین در آمدہ حائل مانع
توپ انداز سے این طرف گردید و از طرف انگلیشیان شدت و چابکے شروع گردیدہ بر سر افواج عیسیٰ و سمرو و مدک
قیامتے آشکارا شد شجاع علی خان با معدود سے از رفقائے ہمزبانے از جیل بیرون برآمدہ ہدف گولہ ہائے شکست انگلیشے
گشتہ میان خود دران میدان بر ایگان داد بقیہ مردم ہمسایہ کہ از آفت قتل و جراحت سالم ماندہ بودند گریختہ استادگان میدان
را با اضطراب خود رہنما سے فرار شدند و تلنگان مقابل بنی بہادر از مورچال گذشتہ داخل لشکر وزیر گردیدند و شور و یوم انشور دران
سحر بظہور رسید کہ آنجا تلنگان زیر شکست آتش بار گرفتہ چنان مضطرب یافتند کہ احد سے راجحال حمل و نقل اسباب
و دولت نمائندہ بے اختیار ہر کس بھر صورتے کہ بود راہ فرار ہمود و شکست بر کل مردم افتادہ کسے را پاسے ثبات استوار
نماندہ غلبہ و دران میان بے ایمان نمک بخرام احوال بدین منوال دیدہ بطبع عمارت اموال لشکر خود از وزیر جدا سے گزیدہ و بلشکر
خود در آمدہ دست بگارت و تاراج برکشادند وزیر بتوقع ظفر و ظہور اندک غلبہ حیران قدرت داد گشتہ ساعتی تماشائی انقلاب
بود بعد از ان کہ کتر کسے با او ماند خود ہم از میدان برآمدہ در سپے گریختگان رفت و جمیع اسباب خانہ وزیر و سرداران ہمسایہ
او وزیر پاسے ہر افغان از اثر سنے و روپیہ و جنس ہزاران و سوداگران مثل زربان و کچواب و انواع اقمسہ و توپ پاسے
بزرگ خرد و فروش و خیام و انچہ دران لشکر بود بگارت رفت افواج انگلیشے در آمد و لشکر بیان وزیر نیز دست تاراج با موال
ہمدیگر کشادہ ہر چہ در دست ہر کہ افتاد در بود حساب این دولت کہ درین کثرت بگارت رفت علام الغیوب میدانند پس
محاسب و ہم در حساب و قیاس آن بجز متعرف است الحق عجب شکر سے معمور بود کہ پہلو بہ مورہ شاہ جان آباد سے زد چارہ
سیار در رو یا چہ تھورا کہ بطرف پشت لشکر بود و اندک عمقی با گل لائے بسیار داشت فرود رفتہ و در ماندہ گشتہ زیر شکست
تلنگان متعاقب در آمدند و بنا کاسے ایام حیات آنها بر آمد عاسے جاہ را شجاع الہ ولہ بکرو ز قبل ازین خبک از قید رہائے
دادہ مادہ قبلی را کہ در پاسے اولنگی بود عنایت نمود قدرت کاملہ الہی دران دار و گیر پاسے و دستگیر سے نمود کہ مر کو بے
باد میسر گشتہ از ان ورطہ بدر رفت ایام حیاتش با تے بود و الا در چنین حادثہ ہوش گسل پدرا از پسہ و برادر از برادر و دیگر نزد
آن بچارہ را کہ مقید و از ملاقات مردم ممنوع بود کہ سے پرسید قربان قدرت نامے حکیم قدیر بہید رفت کہ در بدل دستہ
نہیں نہشت برای او سوار سے مہیا ساخت مصرع عمد و شود سبب غیر گزدا خواہد چہ در بہان شب کہ صبح آن شکست
بر وزیر افتادہ علی ابراہیم خان بہادر اطلاع بر خلا سے میر قاسم خان یافتہ نصف شب پیغام داد کہ نزد این نبدہ دو خواہ

اسی خوب کہ ہر جا خواستہ باشند ہر ساند مع ہزار روپیہ نقد دولت عالی موجود است اما سجدت فرستادہ کہ مبادا باستماع این خبر وزیر
 برگشتہ با زارادہ بد سے نماید اگر امر سے منظور شود و ایما فرمائید فرستادہ آید ناسے مبادا گفتہ فرستاد کہ آفرین بر صورت و پانچ
 شاکہ در چنین وقت جکیسی غمخوار سے من نمودہ خیر خواستہ سے را منظور داشتہ اید امانی الحقیقہ این زمان صلاح نیست وعدہ مرکوب سے
 نمودہ انداگر فرستادند بتروالبتہ عندا الحاجة طلبیدہ شدہ خواہد شد اتفاقاً شب مادہ فیصل مذکور رسیدہ سوار سے برای او میسر آید
 وقت نشکت میر قاسم خان ہم با فراریان دیگر بدرفت و علی ابراہیم خان بہادر اسباب و اعمال ہمراہ برادر خود علی قاسم خان
 یک روز قبل از نشکت از پل گشتیہا کہ بردیاجہ مقور ابو عبور کنائند و در لشکر بادشاہ سے کہ آن طرف مقور ابو فرستادہ خود
 جریدہ ماند وقت فرار بردیاجہ مذکور رسیدہ از ہجوم فراریان مجال عبور نیافت پل نیز شکستہ بود علی ابراہیم خان بہادر معبر را
 گذارشتہ بالاتر رفت و از انجا خود را بدیاجہ عبور کرد و چون لبر راہ گر خنجان کہ در انجا ہجوم نمودہ بعضی در انتظار بعضی دیگر و
 برسے برای آسودن اندک توقف نمودہ بودند رسید دید کہ بعضی از افواج انگلیشی رسیدہ تپے را پرا ز چترہ کردہ بطرف
 مردحمین بردہ طرف دریا سردادند و از طرف دیگر شاکہ بندوق نمودند اضطراب عظیمی در فراریان بہر سید احد سے را
 ہوش و جو اس بر جانانہ و خلقی کثیر در ان دریاچہ صغیر ہلاک و متلاشتہ گردید و بر سر ہمد گرافتادہ جمع مردند و جمعے
 ہزار خرابے جان سلامت بدر بردند اما در کمال رسوائے و فقیحت ہر کر اسہر اسے پیش آمد بناچار اختیار افتادہ بر
 سبب من تاراج و غارت کنواران در آمدند و بعضی بمشقت فراوان راہ پابریدہ ہجج فراریان رسیدہ زندگے از سر گرفتند
 وزیر عبور و ریا نمودہ متعلقان را با خود گرفتہ راہ الہ آباد سپرد و میر قاسم خان لنگان لنگان شش سہفت کردہ از بنارس گذر
 توقف داشت و بنی بہادر حسب الامر وزیر بر اسے ہمراہ بردن پادشاہ بر لب آب گنگا محاذ سے بنارس کہ معسر پادشاہ
 ہم آسجا بود مقام داشت علی ابراہیم خان متصل بلشکر بنی بہادر خستہ حال رسیدہ بر کنار دریا مع دو دوازده رنقاہرا
 آسودن اندک توقف کرد و مستفسر خمیر برادر خود بود کہ در انجا رود و خدمتگار غالبان کہ درین وقت رفیق بنی بہادر بود و از جملہ
 واقعی علی ابراہیم خان ایشان را دیدہ بغالب جان خبر رسانید خان مرقوم باستماع ورود مقام ایشان شادمان گشتہ بارادہ
 آمدن نزد خان مرقوم بر غاستہ از بنی بہادر خستہ خواست راجہ فرط آرزو مند سے ادراک علی ابراہیم خان . ان غالب
 دیدہ پرسید کہ علی ابراہیم خان چه طور کسے است کہ شمارا در شوق ملاقات او چنین بقرار سے بنیم غالب خان نزاع ہد شش
 بیان کردہ گفت احاطہ بر محاسن او موقوف بر ملاقات و صحبتہا سے مستوفی است بنی بہادر کہ اکثر در حضور وزیر ابراہیم خان
 را دیدہ و حسن تقریرش استشنیدہ بود و خواہان آن شد کہ اورا برفاقت خود برگزیند غالب خان را گفت کہ پیش ما میتوان
 خان موصوف سجدت علی ابراہیم خان رسیدہ ماجرا معروض داشت و بہان ہیتائے کہ بود ہلاقات بنی بہادر آورد راجہ
 مقدم اورا معتمد شمر دیدہ مستدعاسے ہمراہ سے نمود علی ابراہیم خان نیز رفاقت اورا مناسب دیدہ بمجاہت شش رضا و ادب
 وزیر راجہ را بر اسے ہمراہ بردن پادشاہ گذارشتہ بود و او تا کید نمودہ در کوچ کردن استحال سے نمود پادشاہ کہ اند وزیر دلگیر
 بود سر از رفاقت بنی بہادر باز زدہ بہانہا سے چند در چہ قاصد ملاقات انگلیشیان و مقامات بود جماعہ مذکورہ نیز راہ ہر اسلا
 با پادشاہ کشادہ اورا ترغیب برفاقت و اعانت خود سے نمودند و از انجا کہ از طرف کہنی ماہور تسخیر ملا و سپہنوردہ اند
 مسالحو و مسا وقت با وزیر ہم کنون خاطر شان بود بنا علی ہزارادہ ملاقات با بنی بہادر کہ رفیق وزیر و مخالفت با
 میر قاسم خان بود نیز داشتند دین ضمن راجہ مذکور قتل پادشاہ در کوچ دیدہ و ناچار گردیدہ خود عبور گنگان لشکر نمودہ

ذکر ملاقات پادشاہ با جماعہ انگلیشیہ و عبور دریا گنگا باتفاق اتحاد ملاقا ہونے پر بیہوشی ہونے کا بیان

چون بیہوشی ہوا اور عبور گنگا ہو پادشاہ مع منیر الدولہ فارغ البال مقام کردہ انگلیشیان را پیش خود خواند ایہا را وسیلہ پیش رفتن دیکھا
 بہر سبب یہ متعاقب کر کے آمدند اندک تندر تیرا نڈہ بلازمت پادشاہ تو سل جہتند و بعد حصول کوشش باتفاق عبور گنگا ہوئے
 از انجا بی بیہوشی ہوا اور انیز لبوسے خود دعوت فرمودند او بنا پر مشورہ گذارشتہ علی ابراہیم خان را ہم درین خصوص مستشار خود ستا
 و اصابت راسے امرادیدہ بعد از ان اکثر و اغلب شریک مشورہ میباشند آخر الامر ملاقات با سرداران انگلیش بنا بر خیر طلبی
 آقا سے خود مناسب دیدہ با آنها بر خورد و ایشان داعیہ مصداقت با وزیر لشکر تقویض میر قاسم خان و سمر و با او طاب ہوئے
 بی بیہوشی چون باغاسے چاہے خوش بنود و سلاستے ملک و دولت خود و آقا درین صورت مشاہدہ نمود قبول کردہ و معروضت
 کہ سمر و صاحب فوج و اوضاع او درین شکست از نظام نیچادہ گرفتار او خاسے از صعوبت نیست اما میر قاسم خان کہ توان
 گرفت اگر وزیر پسندید البتہ تقصیر کے در ان بنواہد شد پیغامہا سے سروران انگلیشے گرفتہ و خصمت گشتہ بلشکر گاہ خود کہ فاصلہ
 چند کردہ دہشت معاودت نمودند کو صحبت انگلیشیان با سمر از ان خود کرد علی ابراہیم خان برکنون خاطرش پے پردہ
 پیاس نہکے حقوق صحبت ہاسے دیرین میر قاسم خان را کہ شش ہفت کردہ از لشکر بی بیہوشی ہوا و گاہ ساختہ میر قاسم خان
 بر این امر اطلاع یافتہ بسرقت برق و باد در رفت و بہالہ آباد رسیدہ متعلقان خود را کہ غارت زدہ مردم وزیر و حسب الامر
 در خانہ محقر سے اسیر ہووہ اند بہر صورت کہ میسر آمد و خدا کار ساز سے کرد و چنین تشویش و تشویر ہمراہ خود گرفتہ رہے سپر گردید و در
 یکے از آبادیہا سے قلمرو افغانہ معروف بر وہیلہ رسیدہ آسود باقی احوال اوقتا انتقالش در ضمن اوراق و قلع شاہ جہان آباد
 انشا اللہ تعالیٰ گناشتہ آید

تہمتہ احوال سر اسراحتلال وزیر تہمتہ و نیبنگے ہاسے تفتیر

شجاع الدولہ کہ در عالم غرور ادراک چنین امور نمی نمود احوال بدین سوال دیدہ چارہ غیر از بدر رفتن از قلمرو خود در ملک
 بیگانگان نہ دید بیابین بعضی از مقربان معتدرا البصیر آباد و لکنو فرستادہ تا کید نمود کہ متعلقان و اسباب و خزانین را برداشتہ
 و ملک حافظہ رحمت کہا و اندک آشنا سے لبیب عنایت خان پسرش داشت سیرند و در آباد سے بریے کہ معمور ترین
 بلاد او و در آب و ہوا از پبلی محبت و غیرہ جاہ ممتاز بود اقامت و زندہ خود ہم پیاسے شتاب بالہ آباد شتافتہ مادر و زن خود
 گرفتہ علی بیگ خان را در قلعہ الہ آباد گذارشتہ بلکہ افغانہ رفت و ناموس و اثاث البیت و بالکلہ جمیع اسباب دولت در برگی
 گذارشتہ و در قلعہ چنارہ بستیغر حبشے را کہ معتد علیہ او بود با مردم لائق قلعہ دار سے گذارشتہ در حراست قلعہ مذکورہ مستعد گردانید
 بعد و رو دینی بہادر مشورہ اورا کہ متضمن مصالحہ با انگلیشیان بود با اعتماد اعانت افغانہ در اول ہمار مرشدہ و بنا بر خفض قدر خود و کہ
 نام و نشان خاندان نہ پسندیدہ اورا بطرف صوبہ لکنو مخرجس گردانید متضمنون آنکہ بی بیہوشی ہوا در طابہر با انگلیشیان در سازد و
 باین بہانہ عمل او در صوبہ باند و خود در ملک بنگش با وجود عدوت دیرینہ کہ با احمد خان بنگش داشت و سبب این کینہ از دفتر
 پادشاہ متضمن احوال شاہ جہان آباد و سلاطین و امرا آنجا است پیرایہ طور سے یاد شتافتہ با حافظہ رحمت و احمد بنگش و غیر
 سرداران افغانہ و نماز سے الدین خان عماد الملک کہ اتفاقاً از ہم در انجا بود قرعہ نشا و رہ انداختہ ہر یکے اورا امید واز

اعانت ساختہ دلالت باستقامت از راؤ لہار مرہشہ نمود کہ او دیرینہ سردار دکن و کمنہ سپہ سالار با سببہ راؤ و مرہشہ
 شہنشاہ جهان آباد و بنام صوبہ دار ہشتادداشت و در ان ہنگام در نواح کاسپے و گوالیار سے بڑا مانا از جنگ احمد شاہ
 ابد اسے کہ شکست عظیم بر جماعت مرہشہ افتادہ اسباب و دولت اینہا تباراج رفتہ بود چندان شوکت نہ داشت شجاع الدولہ
 معتمدان خود را سخیمت او فرستادہ استہ ماسے آمدنش برفاقت رعدہ ادا اسے سبغنی لشکر طاغیر بر انگلیشیہ نمود او بنا بر طبع کہ
 در ان روز بہا نوبت داشت قبول نمودہ آمد و با عساکر شجاع الدولہ بمحق گشت و افاقنہ را ہر چند حسب الوعدہ رفاقت خود خوا
 آنا بجزرے مستحک گشتہ آمدن خود بروعدہ ہای امر روز و فردا گذاشتند

آمدن راجہ بینی بہادر نوبت دوم نزد انگلیشیان و نرد و غا با ختن با ایشان

راجہ بینی بہادر چنانچہ مذکور شد بطرف لکنو رفتہ برا جہ شتاب اسے حسب لمصلحت نگاشت کہ شجاع الدولہ در مصالحہ
 با انگلیشیان بشیر و طیکہ منظورشان بود تن در ندادہ عازم حرب بار و بگر است و میر قاسم خان از دست او بدر رفتہ و سمر و
 راجہ تو اند گرفت مگر بد غا و درین وقت این قسم کار با بر اسے خود خوب نمیدانم اما من پایان کار شش را بخیر نہ استہ راغب
 ملاقات و رفاقت انگلیشیہ ام چون شتاب را معتمد علیہ اصحاب انگلیشیہ و ممنون احسان و کتواری بینی بہادر در زمان اخراج
 ماسے جاہ بود خداست او را در عرض حقوق پرورش منتظم شمرہ ہر امی خود فوز عظیم دانست و میجر سر و وزیر را در کبش شکست
 تا بہ بنارس و رفاقتش رفتہ زود تر بنا بر امر سے غیر معلوم بر ششہ میجر فلج را بالار سے فوج گذاشت از او ہم بعد چند سے
 تقصیر سے رویدادہ از ریاست لشکر معزول و میجر کرنک کہ در سابق رئیس لشکر نوکر کمپنی بود لبر و آفوج مامور گشتہ و
 نوع از خطا ہا سے جرنل سے کہ آثر برک دیر جرنل سیگو بنید یافتہ درین ایام رسیدہ بود جرنل مذکور نہایت اتحاد با شتاب را داشت
 اسے مذکور و اخیر بینی بہادر با جرنل موصوف ظاہر نمود او و رود بینی بہادر از مصلح عظیم شمرہ و منتظم دانست و خطے
 متضمن طلب او کمال اکر ام نگاشتہ بواسطت شتاب را طلبیدہ است بینی بہادر آمدہ ملاقات با جرنل نمود و زمام
 صل و عقد معاملات اند کے بہت او آمد او از وانا سے چند روز ہر دو طرف را خوشنود و راستی از خود میداشت
 جرنل سے گفت کہ ہر گاہ شما متعلقان خود طلبیدہ شستہ ناموس را و عظیم الیو یا بنارس بگذارید ان زمان خاطر جمع کہ بینی بہادر
 ہر دو صوبہ باختیار شما و اسکندارم او عذر ہا سے مناسب خواستہ رضا طلب ناموس خود نمیداد تا آنکہ شجاع الدولہ راؤ لہار
 با خود متفق ساختہ بداعیہ جنگ انگلیشیان در نواح کورہ رسید و بینی بہادر بانقیرے اعتقاد داشت از پرسید کہ مرا چہ پایید
 او گفت کہ ورود انگلیشیان بمنزکہ باد تہ سے بود آمد و رفت بینی بہادر با شجاع این سخن غلبہ شجاع الدولہ گمان کردہ داعیہ
 رفاقت او تقصیم داد و راؤ شتاب را کہ واسطہ جواب سوال او در خدمت انگلیشیان بود خبر جماعت راؤ لہار با شجاع الدولہ
 شنیدہ بہ راجہ بینی بہادر گفت کہ اگر پوستن شجاع الدولہ منظور باشد مرا صاف باید فرمود تا من انگلیشیہ را برارادہ شما لگی
 دادہ رخصت بدہا نم و شما علانیہ و فاسقے مرخص شدہ بر وید و اگر نندن منظور باشد شجاع طریح و مطنس باید بود امریکہ موجب بدنا
 من و بدغب سے شما باشد بل نیاید کہ بر اسے من خطر سے عظیم و برک شتا نگ بے انتہا خواهد بود بینی بہادر سوہن راجہ مہر و احتیاط
 شمرہ راز خود را از شتاب سے ہم نہان داشت و انتہا ز فرصت نمودہ زمانیکہ بنام بند و لیست بعضی از محالات صوبہ از لشکر
 انگلیشیہ دور تر و چند گنیے لکنکہ انگلیشیہ با او متعش بود بطرف لکنو شتافتہ و متعلقان خود را بر داشتہ بطرف عساکر شجاع الدولہ

راہی شد کینیا قصد فرامت نمودند چون فوج مینی بہادر بسیار و تلنگان اقل لیلیل بوده اند مخالفت نمود اسبقہ خاموستہ کریدند و
 مینی بہادر با فوج خود بدر رفتہ شجاع الدولہ پیوست علی ابراہیم خان بہادر کہ لعلیت عارضہ بیار سے دھصار پرتاب گدہا ہاندہ
 دینی بہادر اورا درانجا گذارشتہ رفتہ بود نیار بے خبر سے از ارادہ ہاسے مضر راہ مینی بہادر با وجود رفاقتش بجای خود حیران
 ماندون راہہ آنجا لازمہ فوت باوجود نبودن شوہر و اتباع او کہ حسب الاشعار مینی بہادر بدر رفتہ کسے درانجا خود باخان قوم
 بھل آوردہ بمقدور خود از دادن مکان اقامت و رسانیدن ما یحتاج کہ درانجا بدست نمی آمد کوتاہی سے نکرد آخر الامر بصوبت
 تمام اسباب حرکت ہم رسانیدہ از ان مکان برآمد و اردالہ آبا گشت جرنل کرنک ازین خبر رفتن مینی بہادر تخیر گشتہ پیاغل
 شتاب راسے کہ صدیق مخلص بود چیزے گفت اما شتاب را برابرو سے خود ترسیدہ بھجر و امناسے این خبر حضور
 جرنل رفتہ التماس نمود کہ ایفاسے عہد مینی بہادر را من مخلص بودہ ام و از چنین حرکتے بظہور رسید اگر در کونسل با صاحب درین
 خصوص اندیشہ باز خواستے باشد مرا باید فرستاد کہ قصور از من است نہ از شما جرنل دیگر سرداران انگلیشی را حسب عہد
 و خلاص را دستا برآپند افتادہ دہجوںے با فراط نمودند و خاطرش را مطمئن گردانیدند تا آنکہ شجاع الدولہ مع را و ہمار
 مریشہ بارادہ پر خاش با فوج انگلیشے مہیا گردیدہ

فرستادن اصحاب انگلیشی فوجی را تخیر قلعہ چنارہ و محفوظ ماندن قلعہ مذکورہ از صدمہ تخیر

سرداران انگلیشے قبل ازین سوانح راہہ بلونڈ زمیندار بنارس را بواسطت راوشتاب را رسید نور الحسن خان
 بلگر اسے کہ اول رفیق و ملازم شجاع الدولہ دینی بہادر و سزا دل معاملہ بنارس بود ہستمال ساختہ رفیق خود نمودہ بود و نہ بدلت
 او تخیر قلعہ چنارہ کہ بر سر کوہ دلب دریا سے گنگا بدہ کرو سے بنارس طرف جنوب واقع و از قلعہ مستینہ معروفہ است
 در خاطر آوردہ فوجے زامع یک میجر و چند کپتان و لغشت و انس و سارجن بر سر قلعہ مذکورہ فرستادند و چند ضرب توپ قلعہ
 شکن ہمراہ دادند میجر مذکور مع فوج و اسباب قلعہ ستانی درانجا رفتہ از طرف پادشاہ احکام اطاعت رسانیدہ اول
 بہ تبدلات سلطانی ترسانید چون در گرفت بجاگ ہستمال نمودہ آتش توپ انداز سے را اشتعال داد و کمر ہمت تخیر
 قلعہ بستہ پاسے جلادت پیش نہاد محمد شیر خان کہ مقرب الدولہ وزیر و قلعہ دارانجا بود نہایت جہن دیدہ دشت
 اما ہمراہیانش پاسے ثبات افشردہ ہدافہ برداختند و محمد شیر خان را بنوعیکہ خواست از قلعہ بر آوردہ بھنور وزیر آ
 گردانیدند و روز سے چند با قلعہ خیک ماند آخر الامر انگلیشیان دیوار حصار و ضرب گنہا سے توپ از طرفے خراب خت
 در شب تاریک با فوجے مناسب یورش آوردند و فوج انگلیشے بالاسے کوہ برآمد چون داعیہ درآمدن بھمار نمودند میجر
 ہمراہیان را دل سے نمودہ حکم برآمدن بر سنگھما سے افتادہ دیوار حصار داد و مستحفظان قلعہ صدک پاسے بالا زنگان
 و گفتگو سے آہنا با ہمدگر شیندہ خبر دیار و مستعد مدافہ و کارزار شدند وزیر شلک بندوق و سنگ گرفتہ اکثر بالا زنگان
 را بھروج ساختند و ہم از اضطراب و تاریکی شب پاسے بیار سے از سر سنگھما سے افتادہ دیوار کوہ لغزیدہ غلطیدند
 و سنگھما از صدمہ ہمدگر غلطیدہ سرور و دست و بازو سے غلطیدگان اور ہم شکست میجر کہ سالار فوج بود نیز بہین صورت
 زیر سنگھما افتادہ و زخم تفنگ خوردہ مدہوش افتاد و عارجان را دل از دست رفتہ پاسے ثبات بر جانانند و نیا کام
 برگشتند بعد دیر سے در کمال احتیاط میجر اور ہمان منہ کام شب آوردند مدہوش بود بعد از اندک زمانے